

ROÑAAGAITAKERIRI JUAN

Roñaagantakeri Jesucristo

1 ¹Jiroka roñaagantakeri Pawa tsika ikantakota Jesucristo, iriira Pawa kantakaawori riyotantyaawori rimperatanepaini tsika onkantakotya okaakitzimataintsiri iñagaitero. Iroowa rotyaantantakariri Pawa imaninkarite inkamanteri Juan. Tema jirika Juan iri rimperatapiintakari Pawa. ²Iri Juan kenkithatakerori okaatzi iñaakeri. Jiroka okaatzi ikenkithatakeri riñaane Pawa, iro inintakaantakeri Jesucristo inkamantantero. ³Kimoshire inkantaiya ñaanatairone jiroka kamantaantsi, ari inkantaiyaari eejatzi inkaate kemisantairone. Kimoshire inkantaiya inkaate monkaatairone osankenatainchari. Tema okaakitzimatake iñaantaityaawori.

Riwethaitari kemisantzinkaripaini kaatatsiri 7 rapatoyetaka

⁴Naaka Juan osankenatzirori jiroka. Eerokaga nosankenatzini kemisantzinkaripaini kaatatsiri 7 pipiyotaga janta otsipaki nampitsi saikatsiri Asia-ki. Tema añaatsi Pawa, iri etakawo pairani itzimake, irootaintsi ripiyai, neshironka inkantayetaimi, kameetha risaikakaayetaimi janta. Ari roshiyakagaimiri iitaitziri “7 tasorentsi”.

⁵Ari roshiyakagaimiri eejatzi Jesucristo, tema imaperotatya okaatzi ikenkithatakoitziri. Iri etaawori ipiriinta ikamawetakaga, ipinkathariwentairi maawoini pinkathariwetachari jaka kipatsiki. Iriira etakoyetairi aakapaini. Iri oshiyakagairi inkiwaatyaimi, ipeyakotairowa ayaariperonka ikapathainkatake pairani ikamawentayetakaira.

⁶Iri pinkatharitakaayetairi. Iri Imperatasorentsitakaayetairi antawaitantaanariri Pawa Ashitariri. Iri otzimimotziri rowaneenkawo, iri pinkathariperotatsiri. Rashi rowaatyero. Ari onkantaitatyeeyaani. ⁷Jirika Cristo inkenapai menkoriki, maawoini iñagaitawairi. Iñiitawaiyaari owathaamerekitakeriri. Riraakoitaiyaari maawoini jaka kipatsiki, rimatzityaawo itsipasatzi kaari sheninkatawakaachane. Ari onkantaitatyeeyaani.

⁸Ikantzi Awinkatharite Pawa:

Naaka oshiyawori etawori osankenarentsi, noshiyawo eejatzi weyaantapaakawori.
 Añaachana Naaka, Naaka etakawo pairani notzimake, Naakaga piyaatsine paata.
 Naakatakera tzipaperotatsiri noshintsinka.

Roñaagantaka Itomi Atziri

⁹Naaka Juan, pirementzi powana pikemisantaira, ari akaataiyakeni akisashitakawo akemaatsiwaitaka, ari atsipatawaka ipinkathariwentaira Jesús. Eeniro nisaiki pairani othampishiki jitachari Patmos nokenkithatziro riñaane Pawa, nokamantantziro ikantakenari Jesús. ¹⁰Okanta apaani kiteesheri ikenkithatakotapiintaitzirira Awinkatharite, eenitatsi roñaagakenari Tasorenkantsi. Nokemakeri notaapiiki iita kantanari, roshiyakawo tyootaantsi riñaawaitzi, ¹¹ikantakena: “Posankenatero onkaate noñaayemiri. Iro potyaanteniriri kemisantzinkaripaini kaatatsiri 7 rapatoyetaka otsipaki nampitsi saikayetatsiri Asia-ki. Tema jiroka 7 nampitsi, jitachari: Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea.”

¹²Ari nipithokanaka notaapiiki naminiri iita ñaanatanari. Noñaatziiri ootamentotsipaini riwetsikaitziri ooro. Ikaatzi 7. ¹³Iro kantacha janta niyankineki ari rosatekaka oshiyakariri Itomi Atziri. Ipamankakeri iitziki iithaare. Rontarekakariri ishipeeneeki riwetsikakontaitziri ooro. ¹⁴Kitamaamampoki okantaka iishi, oshiyawaitakawo iroome iwitzi oweja, kitamaaki okantaka ariwaitake jiriniki. Roki oshiyakawo paampari. ¹⁵Shipakiryaa okantayetaka iitzi, ariwaitake riporeryaatzi koriki ritagaitziri. Oshiyawaitakawo riñaane osootzi ñaa. ¹⁶Rotaiyake impokiropaini rakoperoki, ikaatzi 7. Romshitowimaitawo ipaanteki oshiyawaitawori osataamentotsi, apitekeromeni okanta othoyempitake. Roshiyakari ipooki ooryaa rishipakiryaaaperotzi tampatzikapaiteki.

¹⁷Okanta noñaakerira, tyaanakana nokamawetanaka. Iro kantacha riterotantakenawo rakopero, ikantana: “Eero pithaawi, Naakatake etawori, Naakatake weyaantawori. ¹⁸Naakatake kañaaneri, nokamawetaka ari nonkantaitaateyeeyaaani nañagai. Naaka ashitaawo shintsinkantsi rowaitaana notyaantantai sarinkaweniki. ¹⁹Posankenatero okaatzi piñaakeri, iroowa petanakya okaatzi piñaakeri iroñaaka, eejatzi onkaate piñeeri paata. ²⁰Ikaatzi ootamentotsi piñaakeri kaatatsiri 7, iri oshiyakaawentziriri kemisantzinkaripaini kaatatsiri 7 rapatoyetakaga otsipaki nampitsi. Ikaatzi piñaakeri impokiro notaiyakeri nakoperoki, kaatatsiri 7, iri oshiyakaawentziriri maninkaripaini tsipayetaariri kemisantzinkaripaini kaatatsiri 7 rapatoyetakaga.”^{7a}

a 1.20 Eenitatsi kantatsiri jirikapaini “maninkariite” kenkithatakotachari jaka, iri atziripaini ikaatzi itzinkamiyetaari kemisantzinkaripaini. Tzimatsi itsipa kantatsiri, iriyyetake iriiperori maninkariite.

**Kamantaantsi rotyaantaitakeniriri 7 rapatoyetakaga
kemisantzinkaripaini: Kamantaantsi rotyaantaitakeri Efeso-ki**

2 ¹“Jiroka posankenateniriri imaninkarite kemisantzinkaripaini apatotainchari Efeso-ki. Iri ñaanatziriri otaiyakeriri 7 impokiro rakoperoki, osatekainchari niyanki ipaampatakera 7 ootamentotsi. Ikantziri:

²‘Niyotziro pantayetziri, tsika pikanta pantawaitake, okaatzi pikisashitakeri. Pisamakari kaariperoshireriite. Piñaanayetaari jitashiwaitachari “Otyaantaperori” yotaantashiwaitachari. Piyotai thairi rinayetatzí. ³Kinatantaneri pinake, kisashiwaine pikantaka, osheki pikemaatsiwaitaka rowasankewentaitzimiro paakotaanawo nowairo. Temaita pisamawaita. ⁴Iro kantacha, tzimatsi yotapainchari, kaaripero okantaka. Jiroka okanta: Pipakaanakero eerokapaini petakotantzi, te pantairo pikantawetanakawowa pairani. ⁵Pinkenkishiretairo pikantaga ketziroini owakera pikemisananake. Pipakagairo pikantaga iroñaaka, pipiyakotairo pantairo pikantaga ketziroini pikemisantzi. Tema eerorika pipakagairo, ari niyaatashitakemi, naapithataimiri ootamentotsi saikimotakemiri janta. ⁶Iroowa kameethatatsi pantakeri eerokapaini pikisaneentakero rantayetakeri kemisananairori riyotaantziri pairani Nicolás. Nimatzitakeri naaka. ^b ⁷Kowirori inkemathatero, inkemisanteri Tasorenkantsi riñaanatziri kemisantzinkaripaini. Inkaate oitsinampaantatsine, ari nishinetagairi chochoki owañaantatsiri pankitainchari itasorentsipathateki Pawa.’”

Kamantaantsi rotyaantaitakeri Esmirna-ki

⁸“Jiroka posankenateniriri imaninkarite kemisantzinkaripaini apatotainchari Esmirna-ki. Iri ñaanatziriri etawori, eejatzi weyaantawori. Iri riñaanatzí kamawetainchari, añagaatsiri eejatzi. Ikantziri:

⁹‘Niyotziro pantayetziri, niyotziro pikemaatsiwaitakaga, niyotziro pashironkaawaitakaga, eerokawetaka ashaagantashireri. Niyotzi eejatzi ithaiyakotakemi Judá-ite janta. Iitashiwaitaka Judá-ite, tema Satanás ashitakariri. ¹⁰Eero pithaawantashiwaitawo pinkemaatsityaari. Irootantsi piñeeri romonkyagaiteri Kamaari. Ari pisaikeri onkaate 10 kiteesheri pinkemaatsiwaitya, iñaantashiretemi Kamaari. Pinkyaaryooshirete eerokapaini piyaatakaairo onkantawetakya ritsitokaitemi, aritake paata nañaakagaimi, oshiyawaitaiyaawo namanthaitaateemime. ¹¹Kowirori inkemathatero, inkemisanteri

b 2.6,15 Te riyotaitzi tsika itzimi “kemisananairori riyotaantziri pairani Nicolás.” Aamaaka iri inashitainchari ipiyota, iri yotaashiwaitakariri kemisantzinkaripaini. Aamaaka iri oshiyakariri Balaam okaatzi rantakeri pairani irirori.

Tasorenkantsi riñaanatziri kemisantzinkaripaini. Inkaate oitsinampaantatsine, eero iñagairo inkemaatsiwaitaiya rapiitairo inkamai.’ ”

Kamantaantsi rotyaantaitakeri Pérgamo-ki

¹²“Jiroka posankenateniriri imaninkarite kemisantzinkaripaini apatotainchari Pérgamo-ki. Iri ñaanatziriri otzimimotziri rosataamento apitekeromenitatsiri othoyempinka. Ikantziri:

¹³‘Niyotziro pantayetzi, niyotzi ari pitsipatari ipinkathariwentziri Satanás. Niyotzimi eejatzi kisokero powakena paakopiintakena nowairo, te pipakairo pawentaashiretana. Te pipakaanakero eerokapaini okantawetaka Antipas rowamaawetakari noyemisantakaaperotanewo, kenkithatakotakenari tsika inampitawo Satanás. ¹⁴Iro kantacha, eenitatsi yotapainchari, kaaripero okantaka: Tzimayetatsi pikaataiyinira oshiyakariri Balaam riyotaantzi. Tema pairani Balaam, riyotaapiintakeri Balac inkaimashiretantaariri charinetanakariri Israel-ni rowakayaari ritagaitziniriri roshiyakaashiwaitari iwawane. Imayempitakaakeri eejatzi. ¹⁵Tzimatsi eejatzi kemisantakerori riyotaantziri pairani Nicolás. ¹⁶¡Pipakagairo! Eerorika pipakairo, ari niyaatashitakemi nomanatemi, iro nomanatantyaari osataamentotsi poñaachari nopaanteki.

¹⁷Kowirori inkemathatero, inkemisanteri Tasorenkantsi riñaanatziri kemisantzinkaripaini. Inkaate oitsinampaantatsine, ari nompakeri royaawo maninkawotatsiri maná. Ari nompakeri eejatzi kitamaari mapi osankenatakaga owakerari wairontsi kaari riyotaitzi, apatziro riyotairo inkaate aakerone jiroka mapi.’ ”

Kamantaantsi rotyaantaitakeri Tiatira-ki

¹⁸“Jiroka posankenateniriri imaninkarite kemisantzinkaripaini apatotainchari Tiatira-ki: Iri ñaanatziriri Itomi Pawa, oshiyakawori roki paampari, poreryagaintsiri iitziki. Ikantziri:

¹⁹‘Niyotziro pantayetzi, petakoyetantaka, pikemisantake, pantawaitake, kamaitane pikantaka. Eekero pikamaitatyaawo pawisakaanakero pikantawetaga pairani. ²⁰Iro kantacha, tzimatsi yotapainchari, kaaripero okantaka. Jiroka okanta: Paapatziyakawo tsinane jitachari Jezabel. Okantzi iroori kamantantanewo ini, okaatzi iyotaantakeri, oitzipinashiretakeri nimperatanewo. Owakaayetakeri ritagaitziniriri roshiyakaashitaitari iwawane. Omayempitakaakari eejatzi. ²¹Osamani noyaakowetakawo ipakairo antakeri, te okowi ipakairo omayempiwaitzi. ²²Eerorika ipakaashitawo, ari nomantsiyaakero omayempitapiintakera, ari onkemaatsiwaitaiya. Ari nonkanteriri inkaate mayempiterone. ²³Ari nowamaayetairi ikaatzi iyotaayetakeri. Iro riyotantaiyaari maawoini kemisantzinkaripaini, riyote naaka

yoshiretziriri maawoini, niyotzi oita ikenkithashiretari, niyotzi oita ikemashiretziri. Iro noipiyantemirori okaatzi pantayetakeri eerokapaini. ²⁴Irooma eerokapaini, yotapainchari janta Tiatira-ki kaari kemisanterone iyotaantashiwetakari, eero nokisathatzimi. Tema te pipankenawaitawo okaatzi iyotaantashiwetakari iitaitziri “rimanakaaperotanewo Satanás”. ²⁵Ontzimatyepinkyaaryoote eerokapaini irojatzini piyantaiyaari. ²⁶Inkaate oitsinampaantatsine rimonkaatero niñaane irojatzini weyaantapaakyaawone, ari nimatakaakeri impinkathariwentairi atziripaini. ²⁷Ari ikantakena Ashitanari naaka, rimatakaakenawo ipinkatharitakaana, ari inkantaiyaari iriroripaini impinkatharitakagairi. Reewatantaiyaari iyotsirokotzitonkite.

Irijatzini thonkairine iisanentanewo, roshiyakagairi itzimpookaitziro chomo.

²⁸Ari nowake naaka oshiyarini impokiro sariwoto. ²⁹Kowirori inkemathatero, inkemisanteri Tasorenkantsi riñaanatzi kemisantzinkaripaini.’ ”

Kamantaantsi rotyaantaitakeri Sardis-ki

3 ¹“Jiroka posankenateniriri imaninkarite kemisantzinkaripaini apatotainchari Sardis-ki. Iri ñaanatziriri iitaitziri ‘7 tasorentsi,’ otaiyiriri 7 impokiro. Ikantziri: ‘Niyotzimiro pantayetakeri, ikantaitzimi “añaashireri”, te ari pinkantya, kamashireri pini.

²Pinkakishiretai. Pinkyaaryooshirete eero pikamashiretanta.

Tema Pawa iñiuro pantziri te pimonkaatziro ikowakayimiri.

³Pinkenkithashiretero ikamantaitakemiri pairani, pimonkaatero. Pipakairo pantapiintakeri. Eerorika pikakitai, ari nomapokapaimi nipiyaairika, noshiyapaiyaari romapokantzi koshintzi. ⁴Iro kantacha eenitatsi Sardis-ki matakakeri eepichokiini ikiteshiretzi. Iri oshiyakariri kaari oipatsiterone iithaare, iroowa ikameethatantaari jirikapaini intsipataina nokithaatawowa kitamaari. ⁵Tzimatsirika kitsirinkerone, ari nonkithaatairi kitamaari. Eero noshetairo iwairo itsipataari rosankenatakotaka kañaaneyetaatsine. Ari nonkamantairi Ashitanari, eejatzi maninkariite, nonkantairi: “Ikemisantaana jirika.” ⁶Kowirori inkemathatero, inkemisanteri Tasorenkantsi ikantziriri kemisantzinkaripaini.’ ”

Kamantaantsi rotyaantaitakeri Filadelfia-ki

⁷“Jiroka posankenateniriri imaninkarite kemisantzinkaripaini apatotainchari Filadelfia-ki. Iri ñaanatziriri Tasorentsitsiriri, Iriiperori. Iri riñaanatzi rowaitakeri rashityaayetainiri atziripaini, iri rashitapithaite kaari rishinetaite inkyaayete. Ari roshiyaiyaari David-ni. Tekaatzi shintsithaterine ashitareerone, ashitzirori eejatzi. Ikantziri:

⁸‘Niyotziro pantayetziri. Pamine. Nishinetakemi pinkyagai, tekaatsi otzikemine. Iro nimatakemiri tema te pishintsishiretaiyini. Iro kantacha pimonkaatakenawo niñaane, te ikemaitzimj pinkante: “Te rashitana Pawa.” ⁹Iriima jirikapaini kantashiwaitachari: “Naaka Judá-ite.” Kaari Judá-itepero iri rashiyetakari Satanás. Iroowa notziwerowakaantaiyaariri paata impinkathayetaimi. Ari riyotairi imaperotatyaaga netakotakemi. ¹⁰Tema pikyaaryoowentakero eerokapaini pimonkaayetziro niñaane, ari nonkempoyaawentakemi eero iñaantashiretantaitzimi. Tema okaapichokitapaakeeni iñaantaitantyaariri nampiyetawori kipatsiki. ¹¹Irootaintsi nipokai. Kisokero powero pikemisantakeri, eero paminaashiwaitanta pinintagaiyaawo impaitaimiri, ramanthaiyetaimi. ¹²Tzimatsirika aawyaakerone jiroka, ari noshiyakagairi tzinkamitsi otziyantzirori itasorentsipankote Pawa. Rashi rowairo risaikai. Ari nonkentakotainiri iwathaki iwairo Pawa, ari riyoitai Pawa ashitaari. Ari nonkentakotainiri iwathaki owairo nampitsi Jerusalén, ari riyoitai saikai inampiki Pawa, areetaachane isaawiki ompoñagaiyaawo inkiteki. Ari nonkentakotainiri eejatzi iwathaki owakerari nowairo. ¹³Kowirori inkemathatero, inkemisanteri Tasorenkantsi ikantziriri kemisantzinkaripaini.’ ”

Kamantaantsi rotyaantaitakeri Laodicea-ki

¹⁴“Jiroka posankenateniriri imaninkarite kemisantzinkaripaini apatotainchari Laodicea-ki. Iri ñaanatziriri iitaitziri ‘Ari onkantaitaatyeyyaani,’ rawentaashiretaitari kenkithatzirori irooperori. Iriira riñaanatziri riwetsikaakeri pairani jiroka kipatsi. Ikantziri:

¹⁵‘Niyotziro pantayetziri. Poshiyakawo kaari saawaatatsine, kaari katsinkaatsine. Nokowiri naaka, saawaari. Eerorika osaawatzi, nokowi katsinkaari. ¹⁶Irooma poshiyaaworika jampaironkatatsiri ñaa, ari noowawintakemi. ¹⁷Pikantapiintaiyini eerokapaini: “Ashaagantakena, tekaatsi nonkoitye.” Iro kantacha te ari pinkantya, owashire pikanta, manintaarewo, ashironkaarewo, mawityaakiri, aatonkoryaamerekiri. ¹⁸Poshiyakagairo pamanantaatyeerime noorote rosaawakitaitziri riporekaperotantyaari. Ari pimatairo pashaagantya. Poshiyakagairo pamanantaatyeerome kitamaari noithaare, eero paatonkoryaamerekiwaitanta iro pinkaaniwaitantyaari. Poshiyakagairo pamanantaatyeerome naawintawo petsiyatakotantaiyaari pimawityaakiwetakaga. ¹⁹Iro nametari naaka nokisaneentziri netakotanewo, nowasanketziri. Ontzimatyepinkyaaryootai eerokapaini, pipiyashiretai. ²⁰Pamine, oshiyawaitakawo nonkatziyatyeeme jakakeroki nonkaime nonkyaantyaari. Tzimatsirika inthomoiki kemakenari, rishinetanarika nonkye, arira antsipatawakagaiyaari akiyootawakagaiya. ²¹Tzimatsirika aawyaakerone jiroka, ari intsipataina

nompinkathariwentante. Tema nimatakero naaka naawyaakero, notsipataari risaikamentoki Nopaapate nopinkathariwentantai. ²²Kowirori inkemathatero, inkemisanteri Tasorenkantsi ikantziriri kemisantzinkaripaini.’ ”

Thaamentaantsi inkiteki

4 ¹Okanta okaatapaake jiroka, noñaatzi ashitaryaanaka inkite. Irijatzi apitapairo riñaanatapaana noñaakeri inkaaganki paimpatapaintsiri roshiyari tyoorensi. Ikantana: “Pipoke jenoki, ari noñaagakemiro onkaate awisatsine paata.” ²Okanta niyaashiretanake jenoki, noñaakero saikamentotsi, oshiyawaitakawo risaikantapiintari pinkathariperotatsiri, owaneenka okantaka. Eenitatsi apaani saikantakawori. ³Jirika saikaintsiri shipakiryaa ikantaka, roshiyakawo potsitakiri mapi kareñaanikitatsiri. Itapotakeri oye risaikamentoki, roshiyawaitakawo oye natsiryaaakiri mapi kareñaanikitatsiri. ^c ⁴Eenitatsi otsipa saikamentotsi okaatzi 24, iro osatekakeriri niyankineki saikaintsiri. Ari risaikayetakeri itzinkampaini, kitamaa okantayetaka iithaare, ooro rinayetake ramanthaire. ⁵Nokemakero ookathawontsi, opoñaanakawo iñaanake saikamentotsiki. Eenitatsi 7 ootamentotsi ootainchari, iri imontetakari saikamentotsi. Iri oshiyakaawentziriri Itasorensite Pawa, kaatatsiri eejatzi 7.

⁶Eenitatsi inkaare imontetakari saikamentotsi, kityaaniki okantaka. Eenitatsi 4 inkiteweri katziyainchari, iri piyowentakawori jiroka saikamentotsi. Iri kantacha jirika inkiteweripaini otzimi osheki roki, iro raminantayetari tsikarikapaini, raminantayetawo eejatzi itaapiiki. ^d ⁷Etautori inkiteweri roshiyakari manitzi. Itsipa roshiyakari waakaaniki. Itsipa atziriwoo rinake. Iriima itsipa roshiyakari rewowaita shirontzi. ⁸Romapokashitanaka otzimayetanake ishiwanki jirika inkiteweri, 6 ishiwanki tzimayetanaintsiri. Otzimi osheki roki iwathaki, otzimitanaka roki inthomoiki iwathaki. Iri kamaitanakawori romampaapiinta, kiteesheriki eejatzi tsireniri, ikantzi:

Tasorensi, Tasorensi, Tasorensi rini Pinkathari Pawa,
Shintsiperori.

Iriira añaatsiri iroñaaka, iri etawori pairani itzimake, irootaintsi ripiyai.

⁹Ari ikantapiintatya jirikapaini inkiteweri ithaamentari saikaintsiri, kantaitachari rañi. Ikanta roñaagantakero jirikapaini ipinkathatapiintakeri, riwetharyaapiintakari, ¹⁰rimatanakero eejatzi 24

c 4.3 Mapi “potsitakiri kareñaanikitatsiri” iitaitziro “jaspe”, iitaitziro eejatzi

“cornalina”. Irooma mapi “natsiryaaakiri kareñaanikitatsiri” iitaitziro “esmeralda”.

d 4.6 Kantakotachari jaka “kityaaniki” oshiyakawo okanta poteryaa, vidrio eejatzi cristal.

itzinkamipaini rotziwerowashitanakari saikaintsirira, kantaitachari rañi. Ithaamentanakari, ramanthairiimotanakari. Ari iñagaitziro imapero rawisantzi saikaintsiri ipinkatharitz, okantaweta ipinkathariwentantzi irirori itzinkamipaini. Ikantaiyanakeni:

¹¹Nowinkatharité, Pawá,

Iroowa kameethaperotatsiri ontzimimotoemi powaneenkawo,
pinkathaga inkantaitemi, ontzimimotoemi pishintsinka.
Eerokatake wetsikayetakero maawoini, tema eeroka
kowashitainchari ontzimayete piwetsikanewo.

Osankenarentsi eejatzi Oweja

5 ¹Noñaatziiri saikaintsiri saikamentotsiki, rotaiyake rakoperoki osankenarentsi. Kameetha ampinaítaka, 7 okaatzi rontsirekaitakero eero rampinairyaantaitawo. ²Noñaatzi maninkari tziatsiri ishintsinka, richerayi ikenkithawaitzi, rosampitantzi: “¿Itaka rowaitakeri rontsirekaryagairo osankenarentsi, rampinairyagairo?” ³Tekaatsi materone rampinaireero riñaanatero. Tekaaitsi inkiteki, kipatsiki, eejatzi sarinkaweniki, tekaatsi ampinairyagairone. ⁴Antawoite niraanaka, tema tekaatsi materone rampinairyagairo riñaanatero. ⁵Ikantana itzinkami: “Aritake piraaka. Pamine. Eenitatsi matakerozi otzimimotziri itasorenka, iri materone rontsirekaryagairo, rampinairyagairo eejatzi. Iri charinetariri Judá, itaitziri ‘Manitz.’ Iri charinetariri David-ni. Iriira rowaitakeri rimatero.”

⁶Noñaatzi oweja. Ikatziyaka niyankineki isaikakera saikamentotsi, rosatekakeri inkiteweriite, rosatekakeri itzinkamipaini. Jirika oweja oshiyawaitakawo rowamaitakityeerime pairani. Tziatsi okaatzi 7 ichée. Tziatsi eejatzi 7 roki. Iri oshiyakaawentacha 7 Tasorentsi, iñagaitairi maawoini kipatsiki. ⁷Ikanta jirika oweja, riyatashitakeri okaakiini saikaintsiri. Rotaiyapaakero osankenarentsi. ⁸Ikanta inkiteweriite eejatzi itzinkamipaini, rotziwerowashitanakari oweja, ipinkathatanakeri. Tzimayetatsi romampaamento. Tziatsi kasankari ritagaitziri rowaitakero janta ooronakiki. Jiroka kasankari iro oshiyakaawentacha ramananewo ikiteshiretakagaitanewo. ⁹Ari romampaanakawo owakerari omampagaantsi, romampaakotari oweja, ikantaiyini:

Eeroka rowaitake potaiyero osankenarentsi, eeroka
ontsirekaryagairone,

Tema eeroka kapathainkaintsi rowamaaweetakemi, ari
pipinakowentairiri atziripaini rashitantaariri Pawa.

Ari rashiyetaari Pawa itsipasatzi sheninkatawakaachari
tsikarikapaini, kemathatawakaawori riñaane tsikarikapaini,
saikayetatsiri tsikarika janta, ipinkathariwentaitziri
tsikarikapaini.

¹⁰ Eeroka kantakaawori roshiyantaariri pinkatharipaini, roshiyaari
Imperatasorentsitaarewo, rantawaitainiri Pawa.

Iriira pinkathariwentairine isaawikisatzi.

¹¹ Noñaatzi osheki maninkari piyowentapaakawori saikamentotsi,
tsika risaikake inkiteweri eejatzi itzinkamipaini. Ari ipiyotapaaka
oshekiperotatsiri maninkariite. ¹² Ikantaiyini:

Jirika oweja rowamaaweetakari, iri kameethaperotatsiri
otzimimotziri itasorenka, otzimimotairi rashaagawo, riyorenka,
ishintsinka, ipinkathaitairi, rowaneenkata, inthaamentaityaari.

¹³ Nokematzi romampagaiyanakani maawoini saikantawori inkite,
kipatsi, inkaare, sarinkaweni. Ikantaiyini:

Jirika saikaintsiri saikamentotsiki, itsipatakari oweja,
thaamentaarewo rini, pinkathataarewo rini, otzimimotziri
rowaneenkawo, ipinkathariwentantzi, rashi rowaatyeero.

¹⁴ Iri inkiteweriite apiipiintzirori ikantzi, “Ari onkantaitaateyeaani.”
Iriima itzinkamipaini otziwerowa ikantaiyakani ipinkathataiyirini jirika
kantaitaachane.

Rontsirekaryagaitakero

6 ¹ Ikanta noñaakeri oweja rontsirekaryaanakero etanakawori
rontsirekaitakero. Ari richeraanake ikenkithatanake inkiteweri,
oshiyanakawo ookathawontsi, ikantzi: “¡Pipoke! ¡Pamine!” ² Noñaatziiri
rishiyapaaka kitamaari kawayo, rotaiyakero iyaane kyaakaakariri
kawayo. Ramanthaitaitawakeri, jatanake romanatya, rithonkaatante.

³ Rontsirekaryaanakero oweja otsipa. Ari richeraanake itsipa
inkiteweri, ikantzi: “¡Pipoke! ¡Pamine!” ⁴ Ari rishiyapaaka
itsipa kityonkari kawayo, ipaitawakeri kyaakaakariri antawoite
owathaamentotsi. Iri rowaitake ripakaakagairi atziripaini risaikawetaga
kameetha kipatsiki. Iroowa rowamaawakaantari atziripaini.

⁵ Rontsirekaryaanakero oweja otsipa. Ari richeraanake itsipa inkiteweri,
ikantzi: “¡Pipoke! ¡Pamine!” Noñaatziiri rishiyapaaka itsipa cheenkari
kawayo, rotaiyake itenamento kyaakaakariri. ⁶ Nokematzi cheraanaintsiri
ikatziyaiyakanira inkiteweri, ikantzi: “Pimpimantayete eepiyokiini
piwankire, pinkowantakaaperotyaawo, tema te otzimaperotzi. Ari paake
osheki koriki kiteesheriki, ari inagaitero antawoite tashetsi. Eerowa
papaatziro pankirentsi riraitziri, ragaitziri eejatzi oyeenka pankirentsi.”^e

⁷ Rontsirekaryaanakero oweja otsipa. Ari richeraanake itsipa
inkiteweri, ikantzi: “¡Pipoke! ¡Pamine!” ⁸ Noñaatziiri rishiyapaaka

e 6.6 Jiroka jaka ikantajaantaitziri: “Pimpimante apaani pawiiipanete harina
pinkowantzimaityaawo apaani denario. Pimpimante mawa pawiiipanete cebada
pinkowantzimaityaawo apaani denario.”

itsipa kiteriri kawayo, iitaitziri “Kaamanetaantsi” kyaakaakariri. Ari itsipatakari iitaitziri “sarinkaweni”. Jirika iitaitziri “Kaamanetaantsi” rowaitakeri rowamaayete apawopaini isaawikisatzziite. Tzimatsi rowamaakeri rowathaantaitakari osataamentotsi, eenitatsi aayetakeri ritashe, itsipa aayetakeri mantsiyarentsi, itsipa ratsikayetakeri katsimari owantaneri.^f

⁹Rontsirekaryaanakero oweja otsipa. Noñaatziri oponkitziki taapokimentotsi ishirepaini rowamaawentaitakeri ikenkithatakotziro riñaane Pawa. ¹⁰Richeraanake shintsini, ikantaiyini: “Nowinkathariperorité, Tasorensí, Iriiperorí. ¿Tsika onkaateka osamanite pinkisawentantainari, powasanketairi isaawikisatzipaini?” ¹¹Ipaitakeri kitamaari kithaarentsi inkithaatya, ikantaitziri: “Piyaatakauro pimakore rareetawaiyaata pirentziite pitsipatari pantawaitake. Ontzimatyé rowamagaiteri iriroripaini roshiyakotaimiro eerokapaini.”

¹²Noñaatziiri rontsirekaryaanakero oweja otsipa, yotapaaka apaani rithonkanyaawori. Ari omapokanakari antawoite omoyeka. Tsiwakimatanake ooryaa, tsireniki okantanaka. Kityonka ikantanaka kashiri roshiyanakawo iraantsi. ¹³Rithopiryaaayanake impokiro, roshiyawaitanakawo ithopiryaaakitzi iraka chochoki otekakitziro antawoite tampyaa.^g ¹⁴Te okoñaatai inkite, oshiyawaitanakawo ampinaita antawoite tsipana. Te iñagaitairo otzishipaini taankayetanaintsiri, eejatzi othampishipaini. ¹⁵Manaiyanakani atziripaini impeetatapiki. Rimanaiyanakani maawoini, pinkatharipaini, iriiperoripaini, reeware owayeripaini, ashaagantzinkaripaini, shintsiripaini, noshikaarewopaini, saikashiwaitzinkaripaini eejatzi. ¹⁶Jirikapaini manayetanainchari ikaimakaimatanakero otzishi, mapipaini, ikantzi: “Panaweenaata. Pimanena eero noñaantari saikaintsiri saikamentotsiki. Pimanena eero noñaantari oweja kisaneentakenari.” ¹⁷Monkaatapaakaga iyatsimanka. ¿Eenitatsima kisashityaawone?

144,000 ikentakotamakoitakeri

7 ¹Okanta okaatapaake jiroka, noñaake ikatziyaka 4 maninkari owatzitapaaga kipatsi. Iri otzikakerori antawoite tampyaa. Iroowa kaari iñaantaitawo ontamakaatakauro inkaare, kaari iñaantaitawo eejatzi owaagapanayetero tsipana. ²Noñaakeri eejatzi itsipa maninkari ritonkaapaake rishitowapiintzira ooryaa. Richerayimotapaakeri 4 maninkari. Tema jirika 4 maninkari, otzimotziri ishintsinka, rowaitakeri rowaariperotero kipatsi eejatzi

f 6.8 Kantakotachari jaka “apawopaini”, inkaaterika 4 atziri, apaani kamaintsine. Ari inkantya otsipaki nampitsi intzimerika 4 atziri, apaani kamaintsine. Ari inkantayetyaari maawoini kipatsiki. **g 6.13** Kantakotachari “chochoki”, iro iitaitziri higuera.

inkaare. ³Ikantapaakeri: “Paataga powaariperotziro kipatsi, inkaare, inchatopaini, nompothotawakeriita nokentakotamakotakaantakeri rimperayetaari Pawa.” ⁴Nokematzi apaani kenkithatakotanakeriri ikaatzi ikentakotamakoitakeri. Ikaataiyini 144,000. Iriira kaataintsiri 12 isheninkapaini icharinetari Israel-ni. ⁵Ikentakotamakoitake 12,000 isheninkapaini Judá, 12,000 isheninkapaini Rubén, 12,000 isheninkapaini Gad, ⁶eejatzi 12,000 isheninkapaini Aser, 12,000 isheninkapaini Neftalí, 12,000 isheninkapaini Manasés, ⁷eejatzi 12,000 isheninkapaini Simeón, 12,000 isheninkapaini Leví, 12,000 isheninkapaini Isacar, ⁸eejatzi 12,000 isheninkapaini Zabulón, 12,000 isheninkapaini José, 12,000 isheninkapaini Benjamín.

Kitamaataintsiri ikithaayetaka

⁹Okanta okaatapaake jiroka, noñaatzi ipiyotaka atziripaini. Osheki ikaatzi, tekaatsi materone riyoteri tsikarika ikaataiyini. Iri poñaayetaiinchari tsikarikapaini ipinkathariwentaitziri, sheninkatawakaachari tsikarikapaini, nampitziyewetawori tsikarikapaini, kemathatawakaawori riñaane tsikarikapaini. Jirika atziripaini, iri katziyainchari risaikamentoki oweja, kitamaa ikantayetaka ikithaayetaka. Rotaiyayetake opatzitenki kompiroshi. ¹⁰Thaamenta ikantaiyani, ikaimaiyini ikantzi:

Iriira Pawa owawisaakotantatsiri, iriitake saikaintsiri saikamentotsiki, itsipatakari oweja.

¹¹Ari rotziwerowaiyanakani tapothaikiwentakawori saikamentotsi. Jirika ikaataiyakeni: maninkariite, itzinkamipaini, eejatzi inkiteweriite. Ithaamentanakari Pawa, ¹²ikantaiyini: “¡Ari onkantaitaateyeyaani! Thaamentaarewo rini irirori, otzimimotziri rowaneenkawo, yotanerini, wetharyagaarewo rini, pinkathataarewo rini, eenitatsi itasorenka eejatzi ishintsinka. Ashi owaatyeeero anthaamentaiyaari Pawa. Ari onkantaitaateyeyaani.”

¹³Riñaanatanakena apaani itzinkami, ikantzi rosampitana: “¿Tsika iitaka jirikapaini kitamaathaitaintsiri ikithaataka? ¿Tsika ikenapaakeka?” ¹⁴Nokantanakeri naaka: “Iitaanitya, piyotziro eeroka nowinkatharite.” Ikantanakena irirori: “Iriitake ñaayetakerori ‘Antawoite Kemaatsiwaitaantsi.’ Oshiyawaitakawo inkiwantatyeyeaawome iithaare riraa oweja, iroowa kitamaamawotakaaperotairori. ¹⁵Iro rimatantaawori jirikapaini ikatziyimotaari Pawa risaikamentoki. Rashi rowaatyeeero kiteesheriki, eejatzi tsireniriki rantawaitainiri itasorentsipankoteki. Jirika saikaintsiri risaikamentoki, roshiyakawo iriime osatetairine raampeyeri jirikapaini. ¹⁶Eero ritasheyaneentawaitai, eero imereneentawaitai, eero ikemaatsiwaitaari ooryaa, ¹⁷tema jirika oweja montetakawori saikamentotsi, iriitake kempoyagairine, roshiyakagairi ikempoyagaitziri

piratsi, iri aayetairine rirakagairi ñaa owañaantatsiri. Tema roimoshirenkairi Pawa oshiyawo rosheyookitaatyeeerime riraawaitakaga.”

Kaatapaintsiri 7 rontsirekaryagaitakero

8 ¹Ikanta oweja rontsirekaryakero kaatapaintsiri 7 rontsirekaitakero. Osamani imairetaitapaintzi inkiteki, tekaatsi apaani kenkithawaitatsine.^h ²Noñaakeri ironaaka 7-paini maninkari itsipatapiintari Pawa. Ipaitakeri tyoomentotsi. ³Ari ripokapaake itsipa maninkari, ikatziyimotapaakawo taapokimentotsi, rotaiyanakitakeri ooronaki. Jirika maninkari, ipaitawakeri osheki kasankari ritaantyaawo rotaiyanakitakeri. Owaitakawo ramananewo atziripaini ikiteshoretakagaitanewo, oshiyawaitakawo ompiyotatyeeyaame onampinaki taapokimentotsiki. ⁴Okanta itanaka kasankari rotaiyanakitakeri maninkari, katziyainkatanaka oyachaarite owaitanakawo ramananewo ikiteshoretakagaitanewo, osheki inimotakeri Pawa. ⁵Ikanta jirika maninkari otaiyanakitakerori ritaamento, raake omenki taapokimentotsi, rotetantakawo rotaiyanakitakeri. Rookakeri kipatsiki. Ari omapokanakari kamenitanaintsiri, antawoite ookathanaka, antawoite omoyekanaka eejatzi.

Tyoomentotsipaini

⁶Wetsikaiyanakani 7 maninkari rityootaiyeni.

⁷Ari retanakawo apaani maninkari rityootanake, omapokashitapaaka oparyaapaake kipatsiki jiriniki, eejatzi paampari, oshiyawaitanakawo iraantsi. Itaapaakero kipatsi. Iro ithonkyaaame kashetani kipatsi itaiya inchatopaini, eejatzi inchashipaini.ⁱ

⁸Tyootanake itsipa maninkari, omapokashitanaka itonkanake antawoite otzishi, shitowanake paampari, jokapaaka inkaareki, oshiyanakawo iraantsi. Iro ithonkyaaame kashetani kipatsi isaikayetzira ñaa, ⁹iro rithonkyaaame inkamayeteme saikantayetakawori inkaare, eejatzi saikantawori antawo pitotsi. ¹⁰Tyootanake itsipa maninkari, omapokashitanaka rithopiryaanake impokiro, paampa ikantanaka irojatzsi tsika isaikayetzsi ñaa, iro ithonkyaaame kashetani kipatsi isaikinta ñaa. ¹¹Jirika impokiro jokapainchari kipatsiki iitaitziri “Kepishiri”. Tema kepishaa ikantakaapaakawo maawoini ñaa oparyaakera ipomeki. Iro ithonkyaaame kashetani kipatsi inkameme atziri opiyakeri rirakerowa ñaa.

h 8.1 Kantakotachari jaka “osamani”, kemetaka okaatzsi ½ hora. **i 8.7-12** Kantakotachari jaka “Iro ithonkyaaame kashetani kipatsi,” arika akotareerome mawakota kipatsi, aake apakotawoni, athonkakero tzimantawori, maawoini inchatopaini, shimapaini, ithonka oshityaatanake ñaa janta.

¹²Tyootanake itsipa maninkari, omapokashitanaka itsirenitanake ooryaa, iro rithonkyaame kashetani te rooryaaperotanai. Ari ikantakari kashiri eejatzi impokiro, te roorentaperotaawo tsireniriki.

¹³Nokematzi kamenitapaintsiri raapaake inkiteki, noñaatziiri shirontzi rini, ratekapaake: “¡Oojé, oojé, oojé, inkantamatsitaiteeri nampitaiyaawone kipatsiki, iri atsipetaiyaawone yotapainchari rityootawai mawa maninkari!”

9 ¹Tyootanake itsipa maninkari. Noñaatzi rithatyaanake oshiyakariri impokiro irojatzi kipatsiki. Iri rowaitake rashitareero omoo inthomoinaperotatsiri. ²Ikanta rashitaryaakero, ari ishitowainkatanake kachaari, oshiyawaitakawo antawoite ootaantsi. Ipamankanakeri ooryaa, eejatzi tampyainka. ³Shitowanake osheki kachaariki oshiyariri tsinawo, roshiyapaakari ikentantzi kitoniro. ⁴Te rishinetaitziri rapeyayetero pankirentsi, inhashipaini, inchatopaini. Apatziro ikentayetapaakeri atziripaini kaari ikentakotamakoyetzi Pawa. ⁵Jirikapaini oshiyariri tsinawo, te rishinetaitziniri rowamairi atziripaini ikentayetakeri. Apatziro ikemaatsitakaawaitakari ikaatzi 5 kashiri. Antawoite ikatsitzimotakeri, ariwaitake iyatsinka kitoniro. ⁶Osheki inkemaatsiwaitya atziripaini, inkowawetya naaweta inkamapithateri, eero ikamimaita.

⁷Jirikapaini oshiyakariri tsinawo, roshiyanakyaari kawayopaini iñaantakaari rowayerite, ramanthaiyetakari oomoko. Atziriwoowaitake ikantayetaka. ⁸Santhapetainka okanta iishi, roshiyawaitakawo oishi tsinane. Antawopaini raiki, ariwaitake raiki manitzi. ⁹Rowakero ishpaneeki oshiyawori kotsirotaki. Antawoite ikamenitanake ragaiyanakeni, roshiyakari ikamenitzi iyawayote atziripaini arika romanatawakaiya. ¹⁰Oshiyawaitakawo ontzimeme ithoyeni kitoniro ipatzithomeki. 5 kashiri osamanitzi awisantyaari iyepiyanka. ¹¹Jirika jewatziriri oshiyariri tsinawo, maninkari rinawetaka, iri pinkathariwentantatsiri inthomoinaperotzira omoo. Iitaitziri jirika “Thonkaatantaneri”. Ipaanteki Heberthato, iita “Abadón”. Ipaanteki Grecia-thato, iita “Apolión”.

¹²Ari iweyaawo etanakawori ratekaiitzi “¡Oojé!” Iro kantacha yotapaaka imonkaatya apite inkantaite “¡Oojé!”.

¹³Tyootanake itsipa maninkari, yotapaaka rityootawai apaani maninkari irojatzi rimonkaatantyaari 7 maninkari. Nokematzi cheraanaintsiri osorinanampiki taapokimentotsi montetakariri Pawa. ¹⁴Riñaanatapaakeri maninkari tyootanaintsiri, ikantziri: “Poosoryaakoteri 4 maninkari oshiyakawori oosotatyeeerime antawoite ñaa ‘Eufrates.’” ¹⁵Rishiryaakoitakeri maninkari ayimatakeri ritsitokante. Iri thonkerineme ritsitokeri atziri nampiyetawori kashetani kipatsi. Iroowa roosoryaakoitantakariri rithonkante. ¹⁶Tzimatsi osheki owayeri kyaakaakariri iyawayote. Riyotagaitakena, ikaataiyini 200,000,000

j 9.15,18 Jiroka kantakotachari “iri thonkerineme ritsitokeri atziri nampiyetawori kashetani kipatsi,” oshiyatyaawowa arikame akotareerome mawakota kipatsi, irojatzi aantakyaawome apakotawoni, athonkakero okaatzi tzimantawori.

owayeri. ¹⁷Noñaatziiri ikoñaaperotanake owayeripaini noñaawyaatakari, rowayetakeri kotsirotaki ishipeeeki. Eenitatsi porekathaitantsiri roshiyakawo paampari, itsipa kityonkaironkathaitantsiri, itsipa kiterithaitantsiri. Jirika kawayopaini, ariwaitake iito manitzi. Ishitowanake ipaanteki paampari, kachaari, kiterimoito okantanaka, osheki oshitzinka. ¹⁸Okaatzira shitowanaintsiri ipaanteki, iro thonkerineme owamairi atziri nampiyetawori kashetaniki kipatsi. ¹⁹Tema ipaanteki kawayopaini otzimi ishintsinka. Kantacha ratsikantantyaawo itzinko, roshiyawaitakari maanke.

²⁰Iro kantzimaitacha, te ripakairo ikaariperotzi atziripaini kaari rowamagaitzi. Eekero riyaatakaatziro ipinkathayetanakeri Kamaari, ipinkathatziri oshiyakaawontsi riwetsikaitziri ooro, koriki, kotsiro, mapi, inchakota, roshiyakaakeri pawa, te ikemanetzi, te ranashineta.^k ²¹Te ripakaanakero eejatzi ritsitokantayetzi, ikisaminthatantzi, imayempitzi, ikoshiyetzi.

Maninkari otaiyakerori oryaani osankenarentsi

10 ¹Noñaake rishaawiinkapaake itsipa maninkari, ikenantapaakawo menkori, oshiyawaitanakawo iro menkori inkithaatakyaame. Iri oye ramanthaitakyaame. Shipakiryaa ikantaka ipooki, kemewaitake ooryaa. Shipakiryaa iporipaini. ²Rotaiyake oryaani osankenarentsi ampinairyagainchari. Rayiitziimatapaakera, raatzikantapaakawo iitziperori inkaareki, irooma rampate, iro raatzikantapaaka kipatsiki. ³Ikaimapaake, ariwaitake rasoontzi manitzi. Omapokashitanaka ookathatanaka, okaatzi 7 apiitanaka. ⁴Okanta okaatapaake 7 ookathata, ari nokowawetaka nosankenaterome nokemakeri ikantaitakeri ookathawontsiki. Nokematzi riñaanatanakena inkitesatzi, ikantana: “Eero posankenatziro pikemakeri ookathawontsiki.” ⁵Irojatziri riñaawaitantanakari maninkari aatzikapaakerori inkaare, eejatzi kipatsi. Itzinaawakotanaka rakoperoki, ⁶riyotaitantyaariri te ithaiya riñaawaitziri raakotairi iwairo Pawa Kañaaneri, wetsikakerori inkite, kipatsi, inkaare, maawoini ikaatzi tzimantawori. Ikantanake: “Te osamanitanai, ⁷rootaintsi rityoote weyaantapaakawori maninkari, ari imonkaatya ikantakeriri Pawa Kamantantaneripaini inkamantantairo kaari riyotakowetaita pairani.”

⁸Nokematzi rapiitanakena riñaanatanakena inkitesatzi, ikantana: “Piyaatashiteri maninkari katziyainchari inkaareki eejatzi kipatsiki, payero eero ampinairyagainchari rotaiyakeri.” ⁹Ari nokantakero. Niyaatashitanakeri maninkari, nokantapaakeri: “Pimpenawo osankenarentsi.” Ikantanakena irirori: “Jiroka, poyaawo. Osheki owochanka, ariwaitake pitsi arika powakyaawo, arika piniyakeri, osheki

k 9.20 Kantakotachari jaka “kotsiro”, irijatzi iitaitziri bronze.

oyepishikemi pimotoziki.”¹⁰ Nimatakero, nowakawo. Ari okantaka, pochaanikitake ariwaitake pitsi, iro kantacha osheki oyepishikakena nomotziki.¹¹ Iro ikantantakenari maninkari: “Pinkamanteri awishimoterine ikaatzi nampiyetawori tsikarika janta, ikaatzi ipinkathariwentaitziri tsikarikapaini, kemathatawakaawori riñaane tsikarikapaini. Pinkamantairi eejatzi pinkatharipaini.”

Apite kenkithatakotantaneri

11 ¹Ipaitakena apaani kotzitsi, nimonkaamento inatye. Ikantaitakena: “Piyaate pimonkaatero tasorentsipanko, eejatzi taapokimentotsi. Piyoteri eejatzi tsika ikaatzi piyotainchari ipinkathatantzi.² Eero pimonkaatziro jekokeroini tasorentsipanko. Iro rishinetaitakeniriri itsipasatzi atziripaini, ari ipiyotaiyaani koshekantaneri tasorentsinaampitsiki. Ari risaikeri inkaate 42 kashiri osamanite.”³ Ari notyaante apite kenkithatakotenane, iri kenkithatapaakerone awisayetatsine, onkaate 1260 kiteesheri inkenkithatakotena. Roshiyakotakyaari ikanta ikithaayeta owashiretakotariri kaminkari.”

⁴Jirika apite kenkithatakotantaneri, iri roshiyakaawentaitakeri pairani apite inchato, irijatzi roshiyakaawentaitakeri apite rootamento Pawa pinkathariwentziriri kipatsisatzi.”⁵ Tzimatsirika koshekyarine jirika apite kenkithatakotantaneri, ari ishitowanake ipaanteki paampari, rithonkeri kisaneentziriri. Ari inkantya maawoini kowawetachane inkoshekyari, ari inkamake.⁶ Jirika kenkithatakotantaneri otzimimotziri ishintsinka. Ari inkantakaakyaawo eero oparyaagai inkani irojatzii monkaantakyaari ikenkithatakaantziri. Ari imatakya impeyero iraantsi ñaapaini. Ari imatakya ontzime pomeentsitzimotyarine isaawikisatzi. Ari rapiipiintakero okaatzi ikowiri irirori.⁷ Arika onkaatapaake ikenkithatake, ari rishitowanake mashireyantzi owantaneri omooki inthomoiperotatsiri, inkoshekapaakyaari apite kenkithatakotantaneri, irojatzii rowamaantakyaariri.⁸ Rookanakeri rowamaanewo awotsiki saikatsiri antawoki nampitsi, tsika ikentakoitakeri pairani Iwinkatharite. Iroowa oshiyakaawentachari “Sodoma” eejatzi “Egipto”.⁹ Eero rishinetziri inkitaiteri rowamaanewo, awisaneentawakeeta mawa kiteesheri osamanite raminaminthaiteri. Rithonkya iñeeri nampiyetawori tsikarikapaini, rowawiiroki sheninkatawakaachari tsikarikapaini, kemathatawakaawori riñaane tsikarikapaini, ipinkathariwentaitziri tsikarikapaini.

I 11.2-3 Kantakotachari jaka “42 kashiri”, iroowa ikantaitziri “1260 kiteesheri”. Iro kantakotachari awisaneentanakerika mawa osarentsi osamanite. **m 11.4** Kantakotachari jaka “apite inchato”, iroowa olivo.

¹⁰Antawoite roimoshirenkya isaawikisatziite, impashitawakaayetya oitarika. Kimoshire inkantayetya rowamaitakerira apitekeroini kenkithatakotantaneri owashironkaawaitakeriri isaawikisatziite.

¹¹Okanta awisaneentanake otsipa mawa kiteesheri, ritasonkairi Pawa jirikapaini, añaayetai. Piriintanaawo. Oshekira ithaawaitanake iñagaitakerira ipiriintaawo. ¹²Ikemaitake cheraanaintsiri inkiteki, ikantaitake: “Pateete jenoki.” Romapokashitanaawo reethonkitantaawo menkori. Ari iñaawairi maawoini kisaneentawetakariri. ¹³Ari omoyekanakari antawoite kipatsi, iro ithonkerome nampitsi, ikamayetake 7000 atziri. Iriima kaari kamatsine, ikantayetanake: “Imapero otzimi ishintsinka Pawa saikatsiri inkiteki.”ⁿ

¹⁴Ari awisawetaka apite ikantaitake “¡oojé!” Iro kantacha, irootaintsi iñagaitero mawatatsine.

Weyaantawori tyootaantsi

¹⁵Tyootanake weyaantawori maninkari, ari richeraacheraitanake inkiteki, ikantaitzi: “Iroñaaka impinkathariwentantai Awinkatharite kipatsikinta. Ari impinkathariwentantai Cristo, rotyaantakeri Pawa, rashi rowaatyeero impinkathariwentantai.” ¹⁶Ari rotziwerowaiyanakani 24 itzinkampaini, ithaamentanakari Pawa, ¹⁷ikantaiyini: “Pawá, Pinkatharí, Shintsiperorí, eerokatake añaatsi, pitzimitakaga pairani, irootaintsi pipiyai. Osheki niwetharyaakemi, tema poñaagantakero pishintsinka, pipinkathariwentantzi. ¹⁸Pairani osheki ikisaneentakemi atziripaini, iro kantacha, monkaatapaaka poñaagantaiyaariri piyatsimanka, powasanketairi kamayetaintsiri, pithonkayetairi owamaantayetaintsiri. Ari pipinayetairi Kamantantaneriite pimperatanewo eeroka, ari pinkantakeriri piitshiretakaanewo aakoyetaimiri piwairo ipinkathayetaimi, maawoini pipinayetairi petanakyaari antariite irojatzi iryaaniite, maawoini.”

¹⁹Irojatzi ashitaryaantanakari itasorentsipankote Pawa janta inkiteki, koñaawaitanake tasorentsinaiki rotetakoitzirowa aapatziyawakagaantsi. Antawo ookathatanaka, omoyekanaka kipatsi, paryagainkatapaake antawoite jiriniki.

Tsinane eejatzi ironoya

12 ¹Ari okoñaatanake inkiteki aamparentsi. Noñaatzi tsinane, okithaatakawo oithaare oshiyariri ooryaa, iriira kashiri okatziyantaka. Amanthaitakotakari 12 impokiro.^o ²Omotzitatzi

n 11.13 Ikantaitziri “omoyekanaka antawoite kipatsi”, tsikarika isaiki pankotsi 10, pookanake apaani. Ari okantakari maawoini nampitsi. **o 12.1-17** Kantakotachari jaka “tsinane”, iriira oshiyakaawentacha Judá-ite. Kantakotachari “otomyaaniki”, iriira oshiyakaawentacha Jesucristo.

jiroka tsinane. Osheki okaimakaimawaitake okemaatsitaka ontzimaanitantaari. ³Irojatzí okoñaatantanaka inkiteki otsipa aamparentsi. Noñaatzí ironoya, kityonka ikantaka. Eenitatsi 7 iito, 10 ichee. Ramanthaiyetakero iito. ⁴Osheki impokiro rataantakari itzinko, iro rithonkeme kashetani inkite ikaatzí tzimatsiri impokiropaini. Ari ripokashitapaakero tsinane, ikowi rowityaawo eenchaanikite arika intzimapaake.^p ⁵Okanta otzimaanitake tsinane, shiramparyaaniki rini. Iri jewatantaiyaarine atziripaini iyotsirokotzitonkite. Omapokashitanaka ragaitanakeri risaikakera Pawa risaikamentoki. ⁶Okanta tsinane shiyanaka iroori ochempiki. Ari riwetsikaantakero Pawa tsika onampitaiyaawo, onkaate 1260 kiteesheri intziyaitero.

⁷Ari otzimake omanarentsi inkiteki. Iriira Miguel omanatachari itsipatakari imaninkaritepaini. Iri romanatzi ironoya itsipatarikari imaninkarite irirori. ⁸Iri kantacha jirika ironoya, te otzimaperotzi ishintsinka, rotziriyagaitakeri inkiteki. ⁹Ari itsipatagaitakeri imaninkarite rotziriyagaitakeri. Jirika ironoya rotziriyagaitakeri, iriira jitachari “Kamaari”, iita eejatzí “Satanás”. Iri kowatsiri ramatawiteri maawoini atziripaini ikaatzí nampitawori kipatsiki. ¹⁰Nokematzi cheraanaintsiri inkiteki, ikantzi: “Retanakawo ipinkathariwentantzi Pawa, retanakawo roñaagantziro ishintsinka, rowawisaakotantai. Retanakawo eejatzí Cristo rashitanta. Tema rotziyaakeri thawetakotapiintziriri Pawaki iitaitziri ‘iyekiite.’ ¹¹Jirikapaini iitaitziri ‘iyeki’ roitsinampagairi Kamaari, tema ikamawentairi oweja, kapathainka ikantaka ikamake. Iro roitsinampaantaariri eejatzí ikenkithatairowa ñaantsi, rominthataawo irirori inkamawentairi Cristo. ¹²Iro pinthaamentantyaariri eerokapaini inkitesatzi. Ikantamatsitaitzimi eerokaite kipatsisatzi, eejatzí inkaaresatzi, tema katsima ikantanaka Kamaari rotziriyagaitakeri, riyotzi yotakotapaakaga eepichokiini.”

¹³Ikanta iñaakero ironoya rotziriyagaitakeri kipatsiki, retanakawo ikemaatsitakaawaitanakawo tsinane owaiyakeriri shiramparyaaniki. ¹⁴Iro kantacha, tzimanake apite oshiwanki, ariwaitake ishiwanki shirontzi. Iro aantanakari okenanake ochempiki. Ari imanapithatakariri antari maanke. Ari awisaneentake mawa osarentsi isaikawaitake janta.^q ¹⁵Ikanta antari maanke richeyaatanake ñaa ipaanteki, ariwaitanake antawaani ñaa. Ikowaweta rowiinkerome arika oonkakotanakya. ¹⁶Iro kantzimaitacha, tankanake kipatsi, irawakero ñaa, iro awisakotantakari tsinane. ¹⁷⁻¹⁸Ari ikatsimaperotanake ironoya. Jatake romanatyaari

p 12.4 Jiroka kantakotachari jaka “kashetani inkite”, arika akotareerome mawakota inkite, aaye apakotawoni, athonkakero okaatzí tzimantawori. **q 12.14** Kantakotachari jaka “awisaneentake mawa osarentsi”, iroowa ikantaitziri: “apaani osarentsi, osarentsipaini eejatzí oniyankitzimatakerika osarentsi.”

itsipa otomipaini jiroka tsinane. Iriira roshiyakagaitzi kemisantakerori inintakaantakeri pairani Pawa, kamaitanakawori ikenkithatakoyetairi Je sucristo.

Apite katsimari owantaneri

13 ¹Ari nokatziyapaaka inkaarecheraaki. Noñaatzi rishitowanake ñaaki katsimari owantaneri. Eenitatsi okaatzi 10 ichee, 7 iito. Ramanthaiyetakero icheepaini. Eenitatsi rosankenayetakeri iitoki, rithainkatasorentsiwaitaitzi. ²Jirika owantaneri roshiyawaitari karinari manitzi. Roshiyakawo iitzipaini maini. Ariwaitake ipaante manitzi. Ikanta ironoya, ipakeri ishintsinka jirika owantaneri, iriiperori ikantanaka ipinkathariwentantanake. ³Okanta apaani iito oshiyawaitakawo rowamagaitakityeerome, iro kantacha eejatzi añagai. Riyokitziwintanakeri isaawikisatzipaini, ⁴osheki ipinkathayetanakeri, ithaamentanakari, ikantaiyini: “¿Litaka monkaatyaarine jirika owantaneri? ¿Litaka oitsinampairine?” Ari ikantaitakeriri eejatzi ironoya, ithaamentaitanakari, tema iri pakeriri ishintsinka jirika owantaneri.

⁵Irojatzzi richeraantanakari jirika owantaneri, rithainkatasorentsiwaitanake. Iri rowaitake impinkatharite, onkaate osamanite 42 kashiri impinkathariwentante. ⁶Osheki rithainkatasorentsiwaitake raakominthawaitashitakariki iwaïro Pawa, raakominthawaitashitakawo iwaïro tasorentsihaante, raakominthawaitashitakariki iwaïro inkitesatzi. ⁷Jirika thainkatasorentsitantaneri, iri omanaterine ikiteshoretakaitanewo, inkowe roitsinampairi. Iri rowaitake impinkathariwentairi ikaatzi shenkatawakaachari tsikarikapaini, nampiyetawori tsikarika, kemathatawakaawori riñaane tsikarikapaini, ikaatzi ipinkathariwentaitziri tsikarikapaini. ⁸Osheki ipinkathatanakeri kipatsisatzipaini kaari osankenatakotchane rosankenatakoyetaga riyoyaitakeri pairani riwetsikantaitakawori kipatsi, inkaate rañaakagaitairi, ikaatzi ikamawentayetairi oweja. ⁹Kowirori inkemathatero jiroka, inkemisante. ¹⁰Inkaatera romonkygaiteri, ¡Rimatero! Inkaate owamaantantyaawone osataamentotsi, ari inkantaitairi paata irirori rowamaantaityaari osataamentotsi. Iroowa roisokerotantyaawori inkemisantayetai ikiteshoretakagaitairi.

¹¹Irojatzzi noñaantakariki itsipa katsimari owantaneri rishitowanake kipatsiki. Tzimatsi apite ichee, ariwaitake otapoterempita ichee oweja. Richeraapaake, roshiyapaakariki ironoya. ¹²Jirika owantaneri otzimimotziri ishintsinka. Iroowa ripasawyaakeriri etakawori owantaneri rowamayitawetakariki iito, añagai eejatzi. Rotsiwakakaakariki atziripaini impinkathateri etakawori owantaneri. ¹³Roñaagantapaake kaari iñagaitapiintzi. Rithonka iñaayetakariki

maawoini atziri rowayitziro paampari. ¹⁴Osheki kipatsisatzipaini ramatawitantakari ishintsinka ripasawyaakeriri etakawori owantaneri rowamayitawetakari iito. Irojatzí rotsiwakakaantakariri atziripaini riwetsike roshiyakaawo etakawori owantaneri. ¹⁵Ikanta jirika owantaneri oshiyakariri ichee oweja, ritasonkakeri oshiyakaawonsi, ñaanaake. Ñaawaitanake. Rithonka rowamaayetakeri kaari pinkathaterine. ¹⁶Ikentakotamakotakaantakeri atziripaini, amaaka rakoperoki. Maawoini atziripaini ikentakotakaantakeri, antariite, iryaaniite, koityaawaineriite, ashaagantaneriite, noshikaarewopaini eejatzi kaari noshikaarewopaini, maawoini. ¹⁷Tzimatsirika kaari ikentakoitzi, eero rishineetziri ramanantawaite, impimantawaite. Iro inkowantaperotyaari inkentakotyaawo iwairo owantaneri maawoini atziri. Tzimayetatsi itsipa ikentakoitziniri oshiyawetawori iwairo owantaneri. ¹⁸Tzimatsirika yowairentzi, ari inkemathatakero oshiyakawori iwairo owantaneri. Tema jiroka oshiyakawori iwairo owantaneri, iroowa rosankenaitziri “666”.^r

Romampaane kaatatsiri 144,000

14 ¹Ari napiitakero naminanai, noñaatziiri ikatziya oweja otzishiki iitaitziri Sion. Ari itsipayetakari kaatatsiri 144,000 kentakotamakoyetakawori iwairo oweja, eejatzi rashi Ashitariri. ²Nokematzi kamenitanaintsiri inkiteki ariwaitake pareenkaari, ariwaitake shintsiri ookathawonsi, ariwaitake ipiyompiwaitaitzi. ³Iriira omampagayacharini kaataintsiri 144,000 ripinakowentairi oweja. Tapothaitaka romampaawentari saikaintsiri saikamentotsiki, ari ikatziyanaka 4 inkiteweri, eejatzi itzinkampaini. Iriira yoshiitacha romampagayani, tekaatsi itsipa materone romampayaawo. ⁴Jirikapaini kaataintsiri 144,000, kiteshireri rinayetatzí, te rantayetziro kaariperoyetatsiri imayempiyetero tsinane. Iriira oyaatapiintakeriri oweja tsikarika ikenayetzi. Iriira retakari rashitaari Pawa, irijatzi rashiyetakari oweja. ⁵Te ithaiyawaanteneta, te otzimai iyaariperoshirenka inthawetakoiteriri risaikira Pawa.

Ikamantantakeri maninkari kaatatsiri mawa

⁶Ari noñaake raapaake inkiteki itsipa maninkari, ikenkithatakaapaakeri kipatsisatzi ikaatzi ipinkathariwentaitziri tsikarikapaini, rowawiiroki sheninkatawakaachari tsikarikapaini, kemathatawakaawori riñaane tsikarikapaini, nampiyetawori tsikarika. Ikenkithatakaapaakeniri

r 13.18 Kantakotachari jaka, maawoini letra rosankenatantari Heber-thato eejatzi Grecia-thato, kantacha roshiyakagaiteo número. Oshiyawori jiroka: a=1, b=2, c=3, ari okantayeta maawoini. Ari onkantakya riyotaiteo wairontsipaini arika riyoitero letra-paini. Iroowa kantakotachari eejatzi jaka.

kantaitachane Kameethari Ñaantsi. ⁷Richeraapaake, ikantzi: “Pimpinkathateri Pawa. Pinthaamentaiyaarini. Tema irootaintsi raminakoitairi maawoini rantaitakeri. Iroowa pinthaamentantyaariri wetsikakerori inkite, kipatsi, inkaare, eejatzi ñaapaini.”

⁸Irojatzi ripokantapaakari itsipa maninkari, richeraapaake, ikantzi: “Rapathakeroryagaitakero antawoite nampitsi Babilonia. Rithonkaitakeri atziripaini saikantawori ashiminthatawori imayempiwaitzi. Ikaimashireyeteri itsipasatzi atziripaini rimatakoteri rantayetzi irirori. Oshiyawaitakawo roshinkitayeerime imayempitakaantakariri.”

⁹Irojatzi ripokantapaaka itsipa maninkari, richeraapaake ikantzi: “Ikaatzira pinkathatakeriri owantaneri, pinkathayeterori roshiyakaawo, kentakotamakoyetakawori iwairo eejatzi rakoki, ¹⁰iriira ikisaneentziri Pawa. Oshiyawaitaiyaawo roitaayeerime piyantatsiri. Antawoite inkemaatsitakaayetaiiaari ritagairi, ratsipetaiiaawo kachaari, kiterimoito onkantanakya, osheki oshitzinka. Ari iñaayetairi maawoini maninkariite tasorentsitaantsiri, ari iñeeri eejatzi oweja. ¹¹Rashi rowaatyeero inkemaatsitaiyaawo kachaari, kiteesheriki eejatzi tsireniriki, eero itsiwakaneentai eepichokiini. Ari inkantaiyaari maawoini pinkathatakeriri owantaneri, pinkathatakerori roshiyakaawo, kentakotakawori eejatzi iwairo.”

¹²Iroowa inkamaitantyaawori inkisashiwaitya ikiteshoretakagaitairi ikemisantairira Jesús, rimonkaatapiintairo inintakaantziri Pawa.

¹³Nokemakeri ikantana apaani inkitesatzi: “Posankenatero jiroka: Arika inkamayete rashitaari Awinkatharite, kimoshire inkantaiya.” Ikantanakeri eejatzi Tasorenkantsi: “Imatyata, te okowanaa iñaashintsishirewaitaiya, kameetha rimakoryaawaitzi, inintaawaitapaawo rantawentakeri.”

Inkowiitateri kipatsiki

¹⁴Ari okoñaatapaake kitamaari menkori, noñaatziiri risaikake oshiyakariri Itomi Atziri. Ramanthaitakari ooro, rotaiyake thoyempyaanikiri kotsiro. ¹⁵Irojatzi rishitowantanakari tasorentsipankoki itsipa maninkari, richerayimotanakeri saikaintsiri menkoriki, ikantziri: “Sampainkatake pankirentsi, pinkowiitantyaawo piyotsirote.” ¹⁶Ikanta saikaintsiri menkoriki, ritotantakawo iyotsirote, ikowiitantake kipatsiki.

¹⁷Ikanta itsipa maninkari saikantawori tasorentsipanko janta inkiteki, shitowanake irirori, irojatzi rotaiyitakari thoyempyaanikiri kotsiro. ¹⁸Ari rishitowanake itsipa maninkari ipoñaakawo taapokimentotsiki. Riyaatashitakeri rowaitakeri kempoyiirori paampari. Richerayimotapaakeri itsipa otaiyakerori kotsiro, ikantziri: “Pichekayetero kithokitaintsiri kipatsiki, irakayetake.”^s ¹⁹Rimatakero

s 14.18 Kantakotachari jaka “kithokiyetaintsiri”, okithoki uva inatzi.

maninkari richekakero kithokitaintsiri kipatsiki, ipiyotakero inchatonaaki, inkatzikaataitero. Okaatzi oshiyakawori piyantatsiri riraitziri, iriira ikashaakayiriri Pawa maawoini iisaneentanewo. ²⁰Okaatzi oshiyakaawentziri inchatonaa iroowa okaathapitzira nampitsi rowamaantaitzira. Oshiyakaawentziri ikatzikaataitakeri, iroowa riraa kamayetaintsiri. Tema osheki iraantsi shitowaatatsine ipamankanakero nampitsi. Iweyaakari ipaanteki kawayo osaanaatzi iraantsi. Jatake intaina onkya okaatzi 300 kilómetro.^t

Maninkariite amerone paata 7 owasanketaantsi

15 ¹Noñaake otsipa aamparentsi inkiteki. Kameetha okantaka, osheki niyokitziwentakero. Eenitatsi ikaatzi 7 maninkari. Iri inashiyetakawori rowasanketantayetake. Tema okaatzi rantayetakeri maninkari, ari imonkaatari ñagaitziro iyatsimanka Pawa.

²Noñaake eejatzi inkaare, oshiyawaitakawo ñaawontsi. Iro kantacha morekathaitake jiroka inkaare. Ari ikatziyayetakari oitsinampaakeriri katsimari owantaneri, rotaiyayetakero iwiyompimento ipawairiri Pawa. Iriira kaari pinkathaterone roshiyakaawo owantaneri, kaari kentakotyaawone iwairo. ³Romampagaiyanakawoni romampaari pairani Moisés-ni. Iitaitziro “Romampaane oweja”, ikantzi:

Nowinkatharite Pawá, Shintsiperori,

Kameetha pantakeri, niyokitziwentakero.

Pantapiintakero eeroka tampatzikari, piñaanetawo irooperori.

Eeroka pinkathariwentairi atziripaini.

⁴¿Tekaatsima pinkathataimine, thaamentaimine, raakotaimi piwairo?

Apatziro pitasorentsitzi eeroka.

Eeroka ripokashiyetai atziripaini, impinkathayetaimi.

Tema poñaagantakero osheki okameethatake pantayetakeri.

⁵Noñaatzi inkiteki tasorentsipanko, ashitaryaanaka otasorentsiperotzira. ⁶Ari rishitowanake tasorentsipankoki 7 maninkari owasanketantatsine. Kitamaa okantayetaka iithaare, shipakiryaa ikantaka rowaneenkataka. Roma-shipaneetakari ooro. ⁷Ikanta apaani inkiteveri kaatatsiri 4, ipawakeri maninkaripaini apaani paso. Oshiyawaitakawo jaka pasoki, ari iyeekiteme iyatsimanka Pawa, kantaitachari ikañaanetzi. ⁸Kachaareenkatanake tasorentsipanko, okantakaakawo rowaneenkawo Pawa eejatzi itasorenka. Tekaatzi kanterone inkye tasorentsipankoki irojatziri onkaatantapaakyaari rowasanketante maninkaripaini.

t 14.20 Okaatake iyaatake intaina onkya 300 kilómetro, iro oshiyawori arika anashitya onkaate 7 kiteesheri, aamaaka onkaate 8 kiteesheri. Iroowa ikantaitziri 1600 estadio.

Pasokipaini iyeekitaka katsimankantsi

16 ¹Nokematzi inkiteki, iita ñaanatanakeriri 7 maninkari, ikantziri: “Piyaate pisakotero kipatsiki yeekitaintsiri 7 pasoki oshiyakawori iyatsimanka Pawa.”

²Ari retanakawo apaani maninkari risakotakero kipatsiki yeekitaintsiri iwasoneki. Ari omapokanakari antawoite ripathaawaitanake kentakotakawori iwairo katsimari owantaneri, pinkathawaitashitawori roshiyakaawo.

³Ikanta itsipa maninkari risakotakero inkaarekipaini yeekitaintsiri iwasoneki. Oshiyanakawo iraantsi inkaare, ithonka ikamake saikantawori.

⁴Ikanta itsipa maninkari risakotakero, oyaapiki ñaatenikipaini yeekitaintsiri iwasoneki. Oshiyawaitanakawo iraantsi ñaapaini.

⁵Nokematzi richeraanake maninkari sakotakerori ñaaki, ikantanake: “Tasorentsi, eeroka añaatsiri, pañiitakaga pairani, tampatzikashireri pini, eeroka aminakotairone kameethaini jiroka. ⁶Tema ikaatzi owamaayetakeriri ikiteshiretakagaitairi, kapathainkatakaakeriri Kamantantaneripaini rowamaayetakeri, iriira irerone jiroka iraantsi. Tema ripiyaitatyaari irirori.” ⁷Nokematziiri richeraanake itsipa janta taapokimentotsiki, ikantanake: “¡Ariwé! Nowinkatharite Pawá, okaatzi pikowakeri pantero tampatzika okantayetaka. Kyaaryoopero inatzi.”

⁸Ikanta itsipa maninkari, risakotakero ooryaaki yeekitaintsiri iwasoneki. Romapokashitanaka ooryaa rotsiyanakeri atziripaini.

⁹Antawoite rotsiyakeri atziripaini ooryaa, ari opoñaanakari rithainkatasorentsiwaitanake, ikishimawaitanakeri Pawa, ashitawori ishintsinka, owasanketantatsiri. Te okantzimotari ripiyashiretai, impinkathatairi Pawa.

¹⁰Ikanta itsipa maninkari, risakotakero ipinkathariwentantzira owantaneri yeekitaintsiri iwasoneki. Antawoite otsirenikitana. Antawo rashironkaayetaka atziripaini janta, ratsikawaitakero inene ikemaatsiwaitaka. ¹¹Ari rithainkatasorentsiwaitanake, ikishimawaitanakeri Inkitesatzi Pawa, tema osheki ikemaatsiwaitaka, osheki ripathaawaitake. Iro kantacha te ripakayimaitawo iyaariperonka.

¹²Ikanta itsipa maninkari, risakotakero antawaaki ñaa Eufrateski yeekitaintsiri iwasoneki. Omapokashitanaka opiryaatanake. Montyaapaaka pinkathariyetatsiri rishitowapiintzira ooryaa, romanatya. ¹³Irojatziri rishitowantanakari peyari ipaanteki ironoya. Rishitowanake eejatzi peyari ipaanteki owantaneri, ari okantakari ipaanteki thairi kamantantaneri, rishitowanake peyari. Ikaatzi peyari shitowayetapaintsiri, roshiyanakari mashero, ¹⁴kantacha rantayetero kaari inagaitapiintzi. Rithonka rareeyetakari pinkathariyetatsiri kipatsiki.

Iñaantakaayetakari romanatakayaari, ripiyapaakerika Pawa shintsiperori.

¹⁵(Pamine, noshiyapaiyaari koshintzi arika nipiyaero. Kimoshire inkantya aamagainane, oshiyakariri oworori okaakiini iithaare onkene inkithaatanakyaawo, eero raatonkoryaamerekitanaka, rowaañagaitairi.)

¹⁶Ikanta jirikapaini peyari, rapatotakeri pinkatharipaini janta oita “Armagedón”. Riñaane ini Judá-ite jiroka Armagedón.”

¹⁷Ikanta weyaantapaakawori maninkari, risakotakero tampyainkaki yeekitaintsiri iwasoneki. Ikemaitatzi cheraanaintsiri tasorentsipankoki, isaikira saikamentotsi, ikantaitzi: “¡Ari okaatapaake!” ¹⁸Iñagaitakero iporekanake ookathawontsi, ikemaitakero antawoite omoyekanaka kipatsi. Te ñagaitapiintziro oshiyawori jiroka omoyeka, irojatzí pairani owakera itzimantakari atziripaini kipatsiki. ¹⁹Okanta antawo nampitsi, mawakota itankanake. Ari ithonkakari ipookanake nampitsipaini saikatsiri kipatsiki. Ari inkenkithashiryaakotaitanakero ñeeri Babilonia-satzi, rirakagaitairi “imashirenka Pawa”, oshiyakawo piyantatsiri. ²⁰Ari ithonkaka maawoini othampishi, te ñagaitairo. Ari okantzitaka eejatzi otzishipaini. ²¹Paryaapaake tenakitatsiri jiriniki, itsitokayetapaakeri atziripaini. Eekero riyataakanakitziro rithainkatasorentsiwaitanake, ikishimawaitantanake ikemaatsiwaitakaga osheki.”

Rowasanketaitero oshiyakawori antawo mayempiro

17 ¹Ari ripokashitapaakena apaani maninkari kaataintsiri 7 rotaiyakero iwasone, ikantapaakena: “Pipoke, piñeero rowasanketaiteri atziripaini, roshiyayetakawo mayempiro saikaatantakawori otzinkamyaa antawaa.” ²Jiroka mayempiro, oshiyawaitakawo imayempitatyeerome pinkathariwentantatsiri nampitsikipainiki. Oshiyakawo eejatzi oshinkitayeerime maawoini kipatsisatzipaini. ³Raashiretanakena ochempiki. Noñaake tsinane okyaakaakari kityonkari owantaneri, okaatzi 7 iito, 10 ichee. Eenitatsi wairontsipaini osankenatainchari iwathaki, rithainkatasorentsiwaitaitzi. ⁴Okityonkamawotatzi okithaatakari tsinane, anashirikimawotzi eejatzi. Kameetha rowaneenkaitantakawo ooro, eejatzi poreryaatzinkawo mapipaini. Otaiyanakitakeri riwetsikaitziri ooro. Oshiyawaitakawo ari iyeekitakeme oyaariperonka, eejatzi omayempinka. ⁵Eenitatsi osankenatainchari otamakoki, te ikemathawetaitawo pairani, okantzi: ANTAWO BABILONIA, ANTAWOITE MAYEMPIRO, KISANEENTAPEROTAAREWO KIPATSIKI.” ⁶Naminaperotanakero

u **16.16** Kantakotachari jaka “Armagedón”, irootake janta romanatapiintakaga pairani Judá-ite. v **16.21** Kantakotachari jaka “tenakitatsiri”, iro ikantaitziri eejatzi “talento”, irojatzí aitairi iroñaaka “40 kilo”. w **17.5** Eenitatsi kantatsiri jiroka “Babilonia”, iro nampitsi Roma. Tema iro riñaaneyetari rimananeekiini pairani kemisantzinkaripaini, ikenkithatakotziri jiroka Roma, ikantzi: “Babilonia”. Paminero janta 1 P. 5.13.

jiroka tsinane oshinkitayaawo riraa ikiteshoretakagaitanewo ikaatzi rowamagaitakeri. Riraa eejatzi ikaatzi rowamagaitakeri ikenkithatakotanakeri Jesús. Okanta noñaakero jiroka, osheki niyokitziwentanakero.

⁷Ikantana maninkari: “¿Litaka piyokitziwentantawori jiroka? Ari nonkamantakemi oita oshiyakaawentachari, te riyotakowetaitawo pairani jiroka tsinane, eejatzi jirika owantaneri okyaakaakari, shenitatsiri iito, eejatzi ichée. ⁸Itzimitaka pairani roshiyakaawentakeri owantaneri, te ñagaitziri iroñaaka, iro kantacha irootaintsi rishitowe impoñaakyaawo omoonakiki inthomoikiperotatsiri. Rowamagaiteri. Jirikapaini kipatsisatzi, kaari rosankenatakoitzi pairani riwetsikantaitakawori kipatsi, osheki riyokitziwentereri owantaneri. Tema eero ikemathatziro oita kantakotachari: ‘Itzimitaka pairani, te ñagaitziri iroñaaka, irootaintsi ripiyai.’ ⁹Inkemathatantaityaawori jiroka, okowaperotyá intzime yowairentzi. Kaataintsiri 7 jitotsi okyaakaakari tsinane, iro oshiyakaawentakeri 7 otzishi.^x ¹⁰Tzimize pairani ikaatzi 7 pinkathariwentakerori janta. Rashiryagaitaka ikaatzi 5 pinkathari. Tzimatsi apaani pinkatharitatsiri iroñaaka. Iriima itsipa pinkatharitatsine, tekera itzimiita. Jirika weyaantyaawone eepichokiinira impinkatharitapainte, eero osamaniperotzi. ¹¹Jirika katsimari owantaneri tzimitachari pairani, kaari ñagaitzi iroñaaka, itsipa rini, iri kaatapaintsine 8. Ari roshiyawetapaakyaari itsipa kaataintsiri 7 pinkatharipaini. Ari rashiriimaitaitakyaari. ¹²Irooma kaataintsiri 10 cheetsi, iro oshiyakaawentziriri pinkatharipaini, kaatatsiri 10. Te ipinkathariwentantayetzi. Tema arika impinkathariwentantanake owantaneri, iri intsipayetyaari impinkathariwentante. Eero osamaniperotzimaita, apa rishirinkapainte eepichokiini ooryaa. ¹³Jirikapaini pinkathari rakakotawakayaawo ranteri. Pinkatha roweri owantaneri, eero ripiyathawaitari. ¹⁴Osheki romanateri Oweja. Iri kantacha jirika Oweja, iriira ashiry aantachane. Iri imperatariri imperayetantachari. Iri pinkathariwentziri pinkathariwentantatsiri. Iri intsipataiyaari irirori, inkaimashireyetairi, riyoyaitakeri, oisokerotakariri.”

¹⁵Ikantanakena eejatzi maninkari: “Jiroka otzinkamyaa antawaani, iroowa isaikaantakariri tsinane. Iriitake oshiyakaawentacha atziripaini nampiyetawori tsikarika, piyoyetainchari tsikarikapaini, ikaatzi ipinkathariwentaitziri tsikarikapaini, kemathatawakaawori riñaane tsikarikapaini. ¹⁶Jirikapaini atziri saikantawori 10 nampitsi, iri oshiyakaawentakeri 10 cheetsi, ari inkisaneentanakeri

x 17.9-10 Eenitatsi jitzirori nampitsi Roma, ikantziro: “Roma, inampiite 7 pinkatharipaini”. Ikantaitzi eejatzi: “Roma, onampi 7 otzishi”.

saikantawori nampitsi oshiyakaawentakeri tsinane. Ari rimatakeri irirori owantaneri osheki inkisaneentanakero. Oshiyawaitaawome raatonkoryaatyeerome tsinane, rowawathatakyaaawome, ritaawaiterome. Tema ari rithonkero nampitsi oshiyakaawentakeri tsinane. ¹⁷Iri Pawa kantakaawori rakawakaantari rantayetero jiroka. Irijatzi kantakaawori ikemisantantariri owantaneri. Iroowa rantaiteri, irojatzii monkaatatankyaari ikantakeri Pawa. ¹⁸Ari okanta, tema jiroka tsinane iro oshiyakaawentacha antawo nampitsi. Ikaatzi saikantawori nampitsi, ipinkathariwentawetakari nampitawori otsipaki nampitsikipaini.”

Rapathakeroryagaitziro Babilonia

18 ¹Okanta okaatapaake jiroka, noñaatzi rishaawiinkapaake itsipa maninkari. Otzimimotziri osheki ishintsinka, osheki rowaneenkawo. Roorentapaakero kipatsi. ²Richeraapaake, ikantzi: “Rapathakeroryagaitakeri antawo nampitsi Babilonia. Apatziro inampitaawo itsipasatzi peyari, te rishinetaitziri rishitowe. Ari ikantaitakeri eejatzi itsipasatzi shiwankiri ipinkaitziri owapiintariri kaminkari. ³Tema atziripaini ikaatzi saikantawetakawori nampitsi oshiyakaawentakeri tsinane, ashaagantaperowetachari, yomparitawakaapiintachari poñaayetachari otsipaki nampitsi. Ikaimashireyetakeri atziripaini roshiyakotaiyaari ikantawetaga iriroripaini, ikowaperotziro ashaagawontsi, iñaamaminthawaitashitaka. Iroowa iñaantakawori te ikinataari Pawa, roshiyawaitakawo tsinane mayempiro. Iroowa oshiyantakawori ishinkitayeeyaawome ashaagawontsi, iro rantantayetakawori oshiyawori mayempitaantsi.” ⁴Nokemakeri rapiitanakero richeraanake inkitesatzi, ikantzi: “Asheninká, eero pitsipatariri saikantawori nampitsi oshiyakaawentakeri tsinane, pitsipataarikari arika rowasanketaitari. ⁵Tema Pawa, ikenkithatziro iyaariperonka ikaatzi tsipatakariri, oshiyawaitakawo eethonkitaatyeeme iyaariperonka inkiteki, ari opiyotakari. ⁶Pinkisawentairi, papiipiinteri powasanketeri. Tema okaatzi oshiyakaawentachari irakaakeriri tsinane shinkitantatsiri, poipiyeniro iroori, tontaari pinkantakero oyepiyanka. ⁷Aminaashiwaitaka iroori okantapiintzi: ‘Naaka pinkathawo, eero iñagaitana nashironkaawaita noshiyakotyaawo kinankawo.’ Tema osheki oshametakaakero owaneenkawo, omayempiwaitake. Iroowa oñaantaiyaawori onkemaatsiwaitaiya. ⁸Iro omapokantaiyaari rowasanketaitero, ari omantsiyatake, onkemaatsiwaitaiya, itasheneentawaitai, ritagaitairo. Iri matairone Awinkatharite Pawa rowasanketairo. Tema otzimimotziri irirori ishintsinka.

⁹Arika iñagaitakeri oyacharite itagaiya nampitsi oshiyakaawentakeri tsinane, osheki rowashiretakotyaawo, riraakowaityaawo pinkatharipaini, iri tsipayetakariri saikantakawori rantayetakeri oshiyakawori

mayempitaantsi. ¹⁰Intaina ikatziyaka iriroripaini inthaawantyaawo rowasanketaiteri, inkantaiyeni: ‘¡Ikantamatsitaitziri nampitawori Babilonia-ki!’ Irooperowaiwetaka nampitsi. ¿Okantzitama rowasanketzitaitemi? Tekera rishirinkaperoteeta ooryaa.

¹¹Ari inkantairiri riyompariwetapiintari, osheki rowashiretakotyaari, riraakowaityaari, tema tekaatsi riyomparitaiya. ¹²Tema iri amanantapiintakeniriri roorote, iyorikite, poreryaari imapine, otsipasato kithaarentsi, kitamaamawori, anashirimawotatsiri, kityonkamawoperotatsiri, karenimawotatsiri. Tzimawetacha oshiyawori santari. Tzimawetacha riwetsikanewo ipothoyetakeri kameethaini, cheetsi, inchakota pinayetachari, kotsiro, mapi. ¹³Tzimawetacha meta, Tzimawetacha otsipasato kasankari, tzimawetacha riraitziri, tzimawetacha owaaki inchato oshiyariri oyeenka pankirentsi, tzimawetacha opane rowaitari, tzimawetacha iwaakate, oweja, iyawayote, noshikayetzirori rishiyakomento, tzimawetacha rimperatanepaini eejatzi inoshikanepaini. ¹⁴Inkantaiyeni: ‘Arira ithonkapaakari chochoki piñaamatapiintari. Te otzimayetai ashaagawontsi pikowapiintakeri, ari okaatapaake owaneenkata.’

¹⁵Intaina raminakoyetairo riyompariwaitapiintaga, thaawa inkantya irirori eero itsipatagaitziri rowasanketaitakeri. Antawoite riraakotyaari rowashiretakotanakyaari. ¹⁶Inkantaiyeni: ‘¡Ikantamatsitaitziri nampitawori janta! Irooperowaiwetaka nampitsi. Tzimawetacha osheki irooperori kitamaamawori imanthaki, anashirimawotatsiri, eejatzi kityonkaperomawotatsiri. Tzimawetacha osheki roorote, imapine poreryaayetatsiri. ¹⁷Apatziro rishirinkaneentanaka eepichokiini ooryaa, ari raperotaitakero antawo ashaagawo.’ Ari ikantakari saikayetaintsiri ramaatakomentoki, intaina ikatziyayetaka raminakotziri raperotaitakeri. Ari ipiyotaiyakani antakoyetziro ramaatakomento, itsipayetakari otetantawori. ¹⁸Ikanta iñaakero oyacharite nampitsi itagaa, osheki riraakotakawo, ikantayetzi: ‘Tekaaitsi otsipa nampitsi oshiyaiyaawone jiroka irooperotzi.’ ¹⁹Antawoite rowashiretaka, ikantaiyini: ‘Ikantamatsitaitziri nampitawori janta. Ashaagantawetakai aakaite aapiintzira ashaagawontsi amaatakomentoki. Tema apa rishirinkapainta eepichokiini ooryaa, ari raperaataitakerori.’ ²⁰Irooma eerokapaini inkitesatzi, ikiteshiretakagaitanewo, Otyaantaperoripaini, Kamantanteripaini, pinkimoshirete, ikamantzitakai Pawa ketziroini rowasanketantakariri saikantawori antawo nampitsi, ikisawentaimi eerokapaini.”

²¹Ikanta apaani maninkari tzimatsiri ishintsinka, raake antawo mapi, rookakero inkaareki, ikantzi: “Nokantakerowa nookakero antawo mapi, ari nonkantakero eejatzi antawo nampitsi Babilonia. Ari ompeyaari, eero iñagaitairo. ²²Eero ikemaitaimi pomampagaiya, onkameñeenkatai

piwiyompimento, pisonkare, eejatzi pityoore. Eero ñagaitaimi pikaatzira piwetsikayetziro oitarika. Eero ikemaitairo ompaimpate pitoonkamento. ²³Eero ñagaitairi riporekai pootamento. Eero ñagaitaimi paawakagaiya. Ari okaatapaake maawoini jiroka, tema osheki poitzipinashireyeteri itsipasatzi atziripaini, oshiyawaitakawo pinkisaminthatatyeerime. Tema antawoite ishintsiwetaka ikaatzi yomparitapiintawetzimiri. ²⁴Iri kemaatsiwaitakaakariri itsipasatzipaini, ikapathainkatakaawaitakeri Kamantantaneripaini. Ari ikantzitakari eejatzi maawoini ikiteshoretakagaitairi.”

Ithaamentaita inkiteki

- 19** ¹Okanta okaatapaake jiroka, nokematzi kamenitanaintsiri inkiteki ikaimaiyini, ikantzi:
 ¡Oojé! Iriira Pawa owawisaakotairi. Otzimimotziri rowaneenkawo, eejatzi ishintsinka.
- ²Okaatzi ikowiri ranteri, tampatzika okantayetaka.
 Iriiperori rini.
 Tema rowasanketakero mayempiro owaariperotakeriri kipatsisatzipaini.
 Ripiyawentairi ikaatzi rowamagaitakeri rimperatanewo.
- ³Irojatzzi rapiipiintaiyirini, ikantzi:
 ¡Oojé! Okatziyainkataka oyacharite.
- ⁴Ikanta 24 itzinkamipaini, itsipatakari 4 inkiteweri, rotziwerowaiyanakani, tema ipinkathatanakitziiri Pawa risaikake irirori risaikamentoki, ikantaiyini:
 ¡Ari onkantaitaateyeyaani! ¡Oojé!
- ⁵Tzimatsi ñaawaitanaintsiri saikamentotsiki, ikantzi:
 Rimperatanewo Pawa, pinthaamentaiya.
 Pimpinkathatairi maawoini, petanakyaari tsinampashireriite pimatzityaari eejatzi iriiperoriite.
- ⁶Nokematzi kamenitapaintsiri, oshiyawaitakawo ipiyotaiyanira atziripaini, ariwaitake pareenkari, ariwaitake ookathawontsi. Ikantaitzi:
 ¡Oojé! Pinkathariwentantai Pawa, iri Awinkatharitetaari Shintsiperori.
- ⁷Thame ankimoshirewentero, thame ampinkathateri, tema irootaintsi roimoshirenkateri raawakaiya Oweja. Ari wetsikaka iinantaari.
- ⁸Kitamaari okantaka oithaare, te onkipatsiwaite, poreryaa okantaka. Oshiyakaawentachari “iinantaari”, iriiyetake kemisantzinkaripaini ikiteshoretakagaitairi. Oshiyakaawentachari “te onkipatsiwaite oithaare”, iroowa kameethari rantayetakeri jirikapaini.

Rakiyootaiteri Oweja

⁹Ripokashitapaakena inkitesatzi, ikantzi: “Posankenatero jiroka: Osheki inkimoshiretai inkaate inkaimaiteri rakiyootairi Oweja

raawakaiya.” Ikantanakena eejatzi: “Jiroka, riñaaneperowa Pawa ini.”
¹⁰Ari notziwerowanaka nopinkathatanakeri maninkari, ikantana:
 “¡Eero pipinkathatana naaka! Ari akaataiyini rimperatai Oweja, ari
 noshiyimi eeroka, ari noshiyakari eejatzi ikaatzi oisokeroyetakawori
 ikenkithatakotapaintziri Jesús. Iriira pimpinkathate Pawa. Tema
 okaatzi ikenkithatakotapaintziri Jesús, iro yoshiretakaakeriri
 Kamantantaneripaini.”

Kyaakaakariri kitamaari kawayo

¹¹Noñaatzi ashitaryaanaka inkite. Eenitatsi kitamaari kawayo
 janta. Iitaitziri kyaakaakariri, “Oisokerotantaneri”, iitaitziri eejatzi
 “Iriiperori”. Arika rowasanketante, tampatzika okanta. Ari okanta
 eejatzi arika romanatante. ¹²Oshiyawaitakawo paampari roki.
 Ramanthaichonchoitakawo ramanthaire. Rosankenatakawo wairontsi
 kaari riyotakoitzi apatziro riyotziro irirori. ¹³Ikithaatakawo ithakakeri
 iraantsi. Iri iitaitziri “RIÑAANE PAWA”. ¹⁴Eenitatsi rowayerite
 inkiteki. Kitamaachonchoi okanta iithaare, te onkipatsiwaite. Iri
 oyaatakeriri kyaakaakariri kitamaari iyawayote. ¹⁵Ari ishitowanake
 ipaanteki oshiyawori othoyempyaanikitzi osataamentotsi, iro
 ritsitokantayetaiyaariri iisaneentanewo. Iri imperatantaiyaawone
 iyotsirotoknikotzite. Iri wetsikakeniriri oshiyawori riraitziri “Imashirenka
 Pawa Shintsiperori”. ¹⁶Rosankenatakawo wairontsi iithaareki, eejatzi
 iporiki. Jiroka wairontsi: PINKATHARIWENTZIRIRI PINKATHARIITE.
 IMPERATARIRI IMPERATANTANERIITE.

¹⁷Noñaatzi itsipa maninkari ikatziyantakari ooryaa, ikaimapaakeri
 maawoini tsimeryaani aayetatsiri, ikantziri: “Pipoke pimpiyotya,
 poyaawo impayetemiri Pawa. ¹⁸Tema powatyeeyaari atziriwatha: iwatha
 pinkatharipaini, iwatha reeware owayeripaini, iwatha iriiperoriite,
 iwatha kyaakaapiintariri iyawayote. Ari powanakyaawo eejatzi iwatha
 iyawayotepaini. Te apatziro powaiyaari jirikapaini powayetaiyaawo
 eejatzi iwatha maawoini: noshikaarewo eejatzi kaari noshikaarewo,
 tsinampashireriite eejatzi iriiperoriite, maawoini.” ¹⁹Noñaatziiri
 katsimari owantaneri, noñaatziiri eejatzi kipatsisatzi pinkatharipaini
 itsipayetakari rowayerite. Ari ipiyotaiyakani ikowi romanateri
 kyaakaakariri kitamaari iyawayote itsipayetakari eejatzi rowayerite.
²⁰Tzimatsi iita otaiyawakeriri katsimari owantaneri. Ari ikantzitakariri
 thairi kamantantaneri itsipatapiintakari ritasonkawentantzi. Ari okanta
 ramatawitantakariri ikaatzi kentakoyetakawori iwairo owantaneri,
 ikaatzi pinkathayetakerori roshiyakaawo. Jirika owantaneri eejatzi
 thairi kamantantaneri, rookaitakeri opaampaporenthaatakera inkaare,
 tsika okiteriteyatziitake shitziwawo oyachaarinka. ²¹Rowamagaitakeri
 maawoini kemisantanakeriri, rowathagaitantakariri shitowapaintsiri

ipaanteki kyaakaakariri kitamaari kawayo. Kemaperowaitaka tsimeryaa nipaini.

Osheki osarentsi, onkaate 1000

20 ¹Noñaatzi rayiitapaake itsipa maninkari. Rotaiyakero rashitaryaantaitawori omoonaki inthomoiperotatsiri. Rotaiyake eejatzi antawoite kotsirotha. ²Jirika maninkari, rotaiyapaakeri ironoya, iitzitaitari maanke tzmaintsiri pairani. Iriira Kamaari, Satanás. Roosotakeri onkaate 1000 osarentsi, ³rotziryaakeri omoonakiki inthomoiperotatsiri. Rashitakotakeri, rontsirekakotakeri eero ramatawitantaari atziripaini, irojatzzi imonkaatantakyaari onkaate 1000 osarentsi. Arika onkaatapaake jiroka, ari roosoryaakotapaintereri eepichokiini.

⁴Noñaatzi osheki saikamentotsi jimpe risaikayetai inkaate pinkathariwentantaatsine. Ari noñaakero ishirepaini ikaatzzi rowamaawentaitakeri ikemisantairo riñaane Pawa, ikenkithatakotapaintziri Jesús. Te ipinkathatziri jirikapaini katsimari owantaneri, te ipinkathatziro roshiyakaawo eejatzzi. Te ikentakotamakotawo iwairo owantaneri eejatzzi rakoki. Iriira piriintaacha, ipinkathariwentantai itsipataari Cristo okaatzzi 1000 osarentsi. ⁵Iriima itsipa kamayetaintsiri, eero rañaayetai irirori, irojatzzi imonkaatantapaakari 1000 osarentsi. Iroowa iitaitakeri “Etawori Añagaantsi”. ⁶Kimoshire inkantaiya inkaate piriintaachane iitaitakeri “Etawori Añagaantsi”. Tema tasorentsishireri rinayetake. Eero rapiitziro inkamayetai. Kañaane inkantaiya, iri oshiyaiyaarine Imperatasorentsitaarewo rantawaitainiri Pawa, rantawaitainiri eejatzzi Cristo. Ari intsipataiyaari impinkathariwentantai onkaate 1000 osarentsi.

⁷Arika imonkaatapaakya 1000 osarentsi, ari romishitowaitapaintereri Satanás rashitakoitakerira. ⁸Arika rishitowapainte, retapaiyaawo ramatawitapairi maawoini atziri tsikarika inampiyetawo. Jiroka nampitsipaini iitaitziro “Gog”, otsipa “Magog”. Impiyotairi maawoini romanatakayaari. Intzimaperote osheki atziri, ariwaitake oshenitzi impaneki. ⁹Riyaataiyakeni tsika owintenipathatzzi, rotzikapaakeri oiteshiretaarewo tsika ipiyotaiyakani irirori. Rotzikapaakero eejatzzi iitaitziri “Etakotaawo Nampitsi”. Omapokashitanaka oparyaapaake paampari, raperaatairi maawoini. ¹⁰Rookaitakeri Kamaari opaampaporentthaatakera inkaare, kiterimoitaaintsiri oyachaarinka. Ari rookitaitakari katsimari owantaneri, itsipatagaitakeri thairi kamantantaneri. Rashi rowaatyeero inkemaatsiwaitaiya.

Riyakowentantaitzi kitamaariki saikamentotsi

¹¹Noñaatzi antawoite kitamaari saikamentotsi. Eenitatsi saikantakawori, iriira matakoreri rithonkairo inkite eejatzzi kipatsi.

¹² Ari ikatziyaiyakani kamayetaintsiri janta kitamaariki saikamentotsi, retakari itsipayetaari iriiperoriite eejatzi tsinampashireriite, maawoini. Ari rampinairyaanakero osankenarentsi, rampinairyaanakero eejatzi otsipa tsika rosankenatakoyeta ñaayetaatsine. Raminakoyetairi atziri oiyetarika rantayetakeri okaatzi rosankenatakoitakeriri. ¹³ Eejatzi ikaatzi piinkayetaintsiri ñaaki, ari ipiyoyetakari irirori. Ikaatzi kamayetaintsiri, ari risaikitaiyakani eejatzi janta, oshiyawaitaawo atziritaatyeme “Kaamanetaantsi”, ipakagairime imperawaiwetakari. Ari ikaatzi raminakoitairi okaatzi rantayetakeri. ¹⁴ Rookaitakero eejatzi “Kaamanetaantsi” opaampaporentaatakera inkaare itagaiya. Jiroka opaampaporentaatakera inkaare, iroowa itaitziri “Apitetanaintsiri Kaamanetaantsi”. ¹⁵ Rookaitakeri eejatzi opaampaporentaatakera inkaare maawoini kaari osankenatakotachane rañaayetai.

Owakerari inkite, owakerari kipatsi

21 ¹ Noñaatzi owakerari inkite, owakerari kipatsi. Tema thonkaka etawori inkite, eejatzi etawori kipatsi. Te inagaitairo inkaare. ² Noñaatziro ishaawiinkapaake inkiteki apaani nampitsi tasorentsitsatsiri, itaitziri “Owakerari Jerusalén”. Iri Pawa owayiitakaantakerori. Owaneenkakitaka, ariwaitake apaani tsinane owaneenkatashitari oimentyaari. ³ Ari richeragaitanake janta saikamentotsiki, ikantaitzi: “¡Pamine! Isaikimotairi kipatsisatzipaini tasorentsithaante inampitawowa Pawa. Ari itsipataari Pawa inampitaawo, isheninkataari. ⁴ Iri Pawa osheyookiperotairine, roimoshirenkayetairi. Eero ikaamaneyetai, tekaatsi onkatsitzimowaitai, tekaatsi iragaachane, tekaatsi kemaatsiwaitaachane. Tema ari okaatapaake maawoini jiroka.”

⁵ Ikenkithawaitanake saikaintsiri saikamentotsiki, ikantzi: “Nowakeratakagairo maawoini.” Ikantanake eejatzi: “Posankenatero jiroka, irooperori ñaantsi ini, ashi owaatyero.” ⁶ Ikantana eejatzi: “¡Ari iweyaapaaka! Naakatake oshiyawori etawori osankenarentsi. Naakatake oshiyawori eejatzi weyaantawori. Naakatake etakaantanakawori. Naakatake thonkairone. Tzimatsirika merewaitatsine, ari nirakagairi ñaa owañaantatsiri. Nompashitaiyaari, te ipinata. ⁷ Iroowa nokashaakaakeriri oitsinampaantaneriite. Naaka Pawa ipinkathaitziri. Iriira noshiyakagairi notomipaini. ⁸ Iro kantzimaitacha eero notomintaari thaawinkari, kisoshireri, kisaneentanteri, tsitokanteri, mayempiri, matsintzi, pinkathatziriri oshiyakaawontsi, thairi. Iri taayetaachane opaampaporentaatakera inkaare, kiterimoitaaintsiri oyachaarinka. Iroowa apitetanaintsine inkamayeetai.”

Owakerari Jerusalén

⁹ Okanta okaatapaake jiroka, ripokashitapaakena maninkari owasanketanteri otaiyakerori iwasone. Ikantapaakena: “Pipoke,

noñaayemiro oshiyakaawentziri tsinane iinantyaari Oweja.”

¹⁰Raashiretanakena ochempiki. Roñaagakenawo nampitsi tasorentsitatsiri iitaitziri Jerusalén, rowayiitairi Pawa opoñagaawo inkiteki. ¹¹Janta nampitsiki, ari iñagaitairo rowaneenkawo Pawa, shipakiryaaawaitake, ariwaitake okantaga mapiki porekatsiri, pinaperotachari.^y ¹²Antawoite okantaka otantonampi. Eenitatsi 12 omoo ikyagaitapiintzira. Eenitatsi 12 maninkari kempoyiirori omoo ikyagaitapiintzira. Ari rosankenaitakero iwairo itomiite Israel-ni. ¹³Okaatzi mawa omoo montetakariri rishitowapiintzira ooryaa. Eejatzi ikyaapiintzira ooryaa okaatzi mawa. Katonkokinta okaatzi mawa. Kirinkakinta okaatzi mawa. ¹⁴Tzimatsi okaatzi 12 antawoite mapi otziyantakerori otantonampi. Ari osankenatakari 12 iwairopaini Otyaantaperori.

¹⁵Jirika ñaanatakenari, rotaiyake rimonkaamento riwetsikaitziri ooro, iro rimonkaatantyaawori otantonampitaga, eejatzi omoo ikyaapiintaitzira. ¹⁶Arira imonkaanampitawakaa jiroka nampitsi, te anaanampitawakaa. Ikanta jirika, retanakawo rimonkaanampitakero, okaatzi 2200 kilómetro osanthanka, eejatzi okaatzi ojenokitzi.^z ¹⁷Rimonkaatakero eejatzi tsika okaatzi otontatzi otantonampi, okaatzi 144 akosampi. Iro rimonkaatantakari jirika maninkari oshiyawori ramosampi atziri rimonkaatantapiintakari irirori. ¹⁸Jiroka otantonampi, oshiyawaitakawo mapi poreka okantaka. Riyoshiita ooro riwetsikantaitakawori nampitsi, poreka okantaka.^a ¹⁹Itzinkamitantaitakawori otantonampiki, iro ragaitake porekari mapi, pinaperotachari. Jiroka owairopaini mapi riwetsikaitantakawori: jaspe, zafiro, ágata, esmeralda, ²⁰ónice, cornalina, crisólito, berilo, topacio, crisopraso, jacinto, amatista. ²¹Okaatake 12 omoo ikyaapiintaitzi, iro ragaitake antawoperori kitamaari mapi, iro rimokaitakeri riwetsikantakawori. Maawoini awotsite nampitsi, riyoshiitaka ooro riwetsikaitantakawori, poreka okantaka.^b

²²Te otzimapai janta tasorentsipanko. Tema iro inampi Awinkatharite Pawa Shintsiperori itsipataari Oweja. Iri poyaataawori tasorentsipanko janta. ²³Te inkowaiya ooryaa, eejatzi kashiri. Tema rowaneenkawo Pawa kiteeshetakairori. Iri Oweja oshiyariri ootamentotsi. ²⁴Iri oiteeshetakotairiri atziripaini rashitaari janta. Pinkatharipaini tzmawetachari rowaneenkawo kipatsiki, kameethaini risaikayetai janta ipinkathatairira Pawa. ²⁵Eero otsirenitapai ashi owaatyero

y 21.11,18 Kantakotachari jaka “porekatsiri”, iro iitaitziri eejatzi “jaspe”.

z 21.16 Kantakotachari jaka “2200 kilómetro” iro ikantaitziri eejatzi “12000 estadio”.

a 21.18,21 Kantakotachari jaka “poreka”, oshiyakawo okanta poteryaa, eejatzi vidrio.

b 21.21 Kantakotachari jaka “kitamaari mapi”, irojatziri iitaitziri “perla”.

onkiteshetai. Te ashitaa nampitsi janta. ²⁶Ikaatzi tzimawetachari rowaneenkawo kipatsiki ipinkathaweetari, kameethaini risaikayetai impinkathatairi Pawa. ²⁷Eero itzimai janta kaariperotapaatsine, eero iñagaitairi antayetairone ipinkaitziri, eero itzimapai eejatzi thaiyachane. Apatziro inampiyetaiyaawo ikaatzi rosankenatakotakeri Oweja rañaayetai janta.

22 ¹Noñaakero ñaa kañaanetakaantatsiri. Kityaaniki okantaka. Iro shitowapaintsiri risaikamentoki Pawa itsipatakari Oweja, ^c ²iro shiyaagachari niyankineki awotsi. Imontethapyaatakawo ishooantakawo chochoki kañaanetakaantatsiri. Okantaitatya okithokitzi kashiriki eejatzi osarentsiki. Etsiyatakotakaantapai oshi. ³Eero otzimapai owasanketaantsi janta. Ari isaikairi risaikamento Pawa, eejatzi rashi Oweja. Rashi rowaatyeero rantawaitapainiri rimperatanewo. ⁴Iñaawootairi Pawa. Inkentakotamakotaiyaawo atziripaini iwairo Pawa. ⁵Eero otsirenitai janta. Eero itzimapai ooryaa. Iri kiteeshetaatsine Awinkatharite Pawa. Rashi rowatyeeero impinkathariwentairi atziripaini janta.

Irootaintsi ripiyai Cristo

⁶Ikantanakena maninkari: “Iropero ini jiroka ñaantsi, kantacha ankemisantero.” Ikemetaakerira pairani Awinkatharite Pawa riyotakaakeri Kamantantaneripaini, ari ikantakena eejatzi naaka, rotyaantakenari imaninkarite roñaagayetakenawo jiroka, iro riyotantaiyaari rimperatanewo irootaintsi iñagaitero oitarika paata.

⁷Jiroka ikantzi Jesús: “¡Pamine! Irootaintsi nipiyyai. Kimoshire inkantaiya kemisantakerori ikamantantaitakeri jaka osankenarentsiki.”

⁸Naakaga Juan osankenatzirori jiroka. Naaka ñaakerori maawoini, naaka kemakero eejatzi. Ari notziwerowawetanaka nompinkathateri maninkari oñaagakenawori maawoini jiroka. ⁹Ikantanakena irirori: “¡Eero pipinkathatana naaka! Ari akaataiyini rimperatai Pawa, ari noshiyimi eeroka, ari noshiyari Kamantantaneripaini piitayetzi ‘iyeki,’ noshiyari eejatzi kemisantairone osankenatainchari jaka. Iri pimpinkathatai Pawa.”

¹⁰Ikantanakena eejatzi: “Okaatzi posankenatakeri awisaatsine paata, eero pontsirekakotziro, tema irootaintsi iñagaitero. ¹¹¡Rowatsiperotyaka inkariperoshirete ikaatzi kaariperoshiretatsiri iroñaaka! ¡Rowatsiperotyaka inkoweenkashirete ikaatzi koweenkashiretaintsiri iroñaaka! ¡Nintaaperotaiya kameetha ikaatzi kameethatatsiri iroñaaka! ¡Inkiteshireperotai ikaatzi kiteshiretaintsiri iroñaaka!

¹²¡Irootaintsi nipiyyairo! Nipinayetairi atziripaini okaatzi rantawentakari apawopaini. ¹³Naaka oshiyawori etawori osankenarentsi,

c 22.1 Kantakotachari jaka “kityaaniki” oshiyakawo okanta poteryaa, vidrio eejatzi cristal.

Naaka oshiyawori weyaantawori eejatzi. Naakatake etawori, Naakatake weyaantyaawone. Naakatake etakaanakawori, Naakatake thonkairone.”

¹⁴Kimoshire inkantaiya inkaate kiwayetairone iithaare, onkene rishinetagaiteri chochoki añakaantatsiri, onkene inkyaayetai omooki ikyaapiintaitzira nampitsiki. ¹⁵Eero ikyaayetai janta oshiyakariri otsitzi, kisaninthatanteneri, koweenkatatsiri, tsitokanteneri, pinkathatakeriri oshiyakaawontsi, ametapiintakawori ithaiya.

¹⁶“Naakatake Jesús, otyaantakeriri maninkari inkamantemiro jirokapaini, powawisayeniri apatowentapiintariri Pawa tsikarikapaini. Naaka charinetariri David-ni. Naakatake itaitziri ‘Impokiro Sariwoto.’ ”

¹⁷Ikantzi Tasorenkantsi: “Pipokeeta.” Ari okantzitari eejatzi oshiyakawori tsinane iinantaityaari. Inkaate kemayetairone jiroka, inkantayetai: “Pipokeeta.” Ripokeeta mereyetatsiri. ¡Itzimirika kowanaintsiri rirero ñaa añakaantatsiri, rirawaite, te ipinata!

¹⁸Tzimatsi nonkamanteriri kemairone jiroka osankenatakoyetakaga awisaatsine paata: Tzimatsirika owanaawaitakerone osankenatainchari jaka, ari rowanagainiri Pawa inkemaatsitaiyaawo okaatzi kenkithatakotainchari jaka osankenarentsiki. ¹⁹Tzimatsirika thañaapithatantakyaawone okaatzi osankenatainchari jaka, ari rithañaapithataiyaari paata Pawa irirori eero rishinetagairi chochoki añakaantatsiri. Eero ikyagai nampitsiki ikenkithatakotaitakeri jaka.

²⁰Jirika kenkithatakantakerori maawoini jiroka, ikantzi: “Irootaintsi nipiayiro.” Ari nakanake naaka: “Ari onkantaitaatyeyyaani, intsipaite pipiyai.” ²¹Onkamintha ineshironkayetaimi Awinkatharite Jesucristo janta. Ari onkantaitaatyeyyaani.